

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Economie

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door mevrouw Patricia Ceysens,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government

INHOUD

	Blz.
1 Vlaanderen in de spiegel : resultaten van de barometerstudie	4
2 Een ondernemend en innovatief Vlaanderen	8
2.1 Ondernemerschap promoten.	8
2.1.1 Mini-ondernemingen.	8
2.1.2 Ondernemerschap in de eindtermen.	9
2.1.3 Ondernemingsplanwedstrijd	9
2.1.4 Brugprojecten onderwijs – economie	10
2.1.5 Kwaliteitsvol aanbod garanderen : verderzetten upgrading VIZO.	11
2.2 Meer starters lanceren	14
2.2.1 Van dromen naar effectief starten : (Pre)starterscheques	14
2.2.2 Ondernemers begeleiden : de adviescheque	15
2.2.3 Ondernemers voor ondernemers : de peterschapsprojecten	16
2.2.4 Geld vinden als starter : een eeuwig probleem ?	17
2.3 Een innoverend Vlaanderen	19
2.3.1 Excellentiepolen	19
2.3.2 Vernieuwde expansiesteun.	26
3 Een competitief en concurrerend Vlaanderen	29
3.1 Administratieve vereenvoudiging en fiscale kosten verlagen	29
3.1.1 Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) en Kerntakendebat	29
3.1.2 Het Huis van de Vlaamse Economie (HVE)	29
3.1.3 Milieu, energie en ruimtelijke kost	30
3.1.4 Arbeidskosten en menselijk kapitaal	37
4 Een geconnecteerd Vlaanderen	41
4.1 Institutioneel geconnecteerd Vlaanderen	41
4.1.1 SERR-RESOC's	41
4.1.2 Versterking economie op de PV	42
4.2 Fysieke connectie	42
4.3 Een virtueel geconnecteerd Vlaanderen	42
4.3.1 Actie KMO-ICT	42
4.3.2 E-governmentprojecten	43
5 Uitvoering van de Europese programma's	46
5.1 Limburg	47
5.2 Kempen	47
5.3 West-Vlaanderen.	47

5.4 Antwerpen Noord-Oost	48
5.5 Gent	48
5.6 Meetjesland	48
5.7 Antwerpen Zuidrand	48
5.8 Innovatieve Acties	48
6 Oppervlakedelfstoffenbeleid	50
6.1 Oppervlakedelfstoffendecreet en Grinddecreet	50
6.2 Kennis van de Vlaamse ondergrond	51
7 Overzicht moties en resoluties parlementair jaar 2002-2003	52

1 Vlaanderen in de spiegel: resultaten van de barometerstudie

Door de professoren Sleuwaegen en De Backer werd recentelijk op een scherpe wijze de gezondheid van onze Vlaamse economie in kaart gebracht¹ (deze en ander studiewerk gerealiseerd door het steunpunt ondernemerschap, ondernemingen en innovatie is terug te vinden op www.ondernemerschap.be).

Op het eerste zicht lijkt er weinig reden tot ongerustheid. Ten opzichte van de buurlanden bevindt onze economie zich op een relatief comfortabel niveau; met een BBP per capita van 24.357 euro bevindt Vlaanderen zich in de kopgroep van de Europese regio's (7de plaats).

De vraag stelt zich in welke mate Vlaanderen deze positie kan behouden gedurende de komende jaren. In de periode 1995-2001 moest Vlaanderen reeds 3 plaatsen inboeten en met betrekking tot de toekomst geven beide professoren de lezer mee dat waakzaamheid is geboden. Zo blijkt het verschil tussen Vlaanderen en de vier Europese groeimotoren (Lombardia, Baden-Württemberg, Rhône-Alpes en Catalonia) toe te nemen. Met behulp van een shift-share-analyse blijkt dit groeiend verschil te kunnen worden verklaard door de minder gunstige demografische samenstelling van onze bevolking, een lagere participatiegraad en vooral de specialisatie van Vlaanderen in minder sterk groeiende sectoren. Waar in 1996 een groot deel van deze nadelen kon worden gecompenseerd door de hogere arbeidsproductiviteit van onze werknemers, stellen we vast dat dit productiviteitsvoordeel in 2000 sterk is afgenomen.

In tegenstelling tot zovele andere lijstjes met een rangschikking van landen en regio's hebben Sleuwaegen en De Backer geprobeerd om de causaliteiten in dit verhaal naar boven te brengen. In dit opzicht kan deze studie dan ook worden beschouwd als een gids voor de beleidsmaker van hoe en waar eventueel moet worden bijgestuurd willen we onze koppositie ook in de toekomst kunnen behouden. Gelet op de basisdoelstelling van het Pact van Vilvoorde: "tot één van de meest performante regio's in Europa behoren tegen 2010", moet deze analyse als een belangrijk knipperlicht worden beschouwd.

Vlaanderen blijkt vandaag de dag nog steeds sterk gespecialiseerd in sectoren zoals de chemie, transportmiddelen, voeding en dranken, textiel, kleding en leder en producten uit metaal. Deze top-5 staat in voor een groot deel van de Vlaamse export, en dit vertaalt zich ook in een belangrijke tewerkstelling en toegevoegde waardecreatie. De grote exportafhankelijkheid van deze sectoren impliceert ook dat deze sectoren enorm gevoelig zijn voor internationale concurrentie. Hun belangrijk aandeel in de totale Vlaamse tewerkstelling – vaak nog versterkt via allerlei indirecte tewerkstelling – heeft bovendien tot gevolg dat een verzwakkende concurrentiepositie meteen grote repercussies heeft op de werkgelegenheid in Vlaanderen. Sterke groeisectoren zoals audio-, video- en telecomapparatuur, kantoormachines en computers zijn daarentegen nog steeds marginaal vertegenwoordigd binnen de Vlaamse economische structuur.

In vergelijking met de rest van onze verwerkende nijverheid blijkt de top-5 van onze Vlaamse exportsectoren erg kapitaal- en schaalintensief. Inzake menselijk kapitaal en O&O-investeringen scoren deze sectoren veel minder sterk. Voorts blijken deze sectoren vooral het wapen van de prijsconcurrentie te hanteren in hun internationale concurrentiestrijd. Dit in tegenstelling tot andere landen/regio's zoals bijvoorbeeld Ierland waar kwaliteitsconcurrentie primeert (cf. specialisatie in producten met een hogere toegevoegde waarde). Deze verschillende aanpak spruit grotendeels voort uit het soort producten die in Vlaanderen worden aangemaakt: specialisatie in basisproducten eerder dan in kennisintensieve producten waardoor deze ook veel gevoeliger zijn voor internationale concurrentiedruk. In belangrijke mate worden deze sectoren gedomineerd door buitenlandse multinationals die zich hier in de jaren 1960 omwille van een gunstige locatie hebben gevestigd. Veel van deze vestigingen zijn tot op de dag van vandaag altijd productievevestigingen gebleven. O&O, design en soms ook de verkoop bleef in de hoofdzetel geconcentreerd. Dit had meteen tot gevolg dat

---

¹ "De industrieel-economische structuur, dynamiek en competitiviteit van de Vlaamse economie", Leo Sleuwaegen, Koen De Backer, Isabelle Vandenbroere en Kristien Coucke, VIO-onderzoeksgroep (Vlaamse Industrieel-economische en Ondernemingsdatabank), juni 2003

het management van deze vestigingen zich in de eerste plaats moest focussen op een efficiënte en kostprijsbewuste productie. De andere vrijheidsgraden werden immers door het moederbedrijf ingevuld.

Vandaag stelt zich evenwel de vraag in welke mate deze prijsstrategie duurzaam blijkt voor de komende jaren. Op basis van enkele trends blijkt op zijn minst waakzaamheid geboden. In de eerste plaats komt deze prijsconcurrentie in een geglobaliseerde wereld met tal van nieuwe regio's steeds vaker onder druk te staan. Deze regio's hebben vaak dezelfde troeven als het Vlaanderen van ongeveer 50 jaar geleden: een relatief lage loonkost, massa's greenfields, geen last van NIMBY-problematiek. Vlaanderen heeft daarentegen een deel van zijn initiële troeven moeten inleveren. De meeste kostprijselementen (loonkost, energiekost, ...) situeren zich thans op een hoog niveau, hoger dan in de meeste van de ons omringende landen/regio's.

Ondernemend Vlaanderen heeft zich in de voorbije jaren zo goed als mogelijk proberen aan te passen aan deze nieuwe omgevingssituatie. Door massaal te investeren in mechanisering en automatisering kon de impact van de sterk stijgende loonkosten onder controle worden gehouden. Keerzijde van deze strategie is de geleidelijke loskoppeling tussen enerzijds economische groei en anderzijds toename van de tewerkstelling. Toch blijft de vraag in welke mate deze strategie van mechanisering en automatisering houdbaar is op lange termijn. Steeds grotere kapitalen moeten worden gereserveerd (hetzij in eigen vermogen, hetzij via vreemd kapitaal) met als gevolg dat de uiteindelijke doelstelling van ondernemen – winst als procent van het eigen vermogen – onder druk komt te staan. De dalende winstmarges van onze ondernemingen gedurende de periode 1995-2001 bevestigen trouwens deze tendens.

Een meer diepgaande analyse van het economisch weefsel in Vlaanderen vertrekkende van de logica van een productiefunctie brengt ons tot de volgende inzichten. Inzake productieve middelen scoort Vlaanderen relatief goed. Zowel inzake de productiefactoren kapitaal, infrastructuur, arbeid en technologie scoort Vlaanderen beter dan het Europese gemiddelde. De laatste jaren is er in Vlaanderen een sterke inhaalbeweging geweest van O&O-investeringen. Met een jaarlijkse (reële) groei van 10,3% over de periode 1995-2000 namen deze investeringen sterker toe in Vlaanderen dan in de rest van Europa. Ondanks deze positieve ontwikkeling blijft Vlaanderen onder de 3%-norm van Barcelona, waarbij vooral de overheid tekort schiet op vlak van O&O-investeringen.

Kennis wordt steeds belangrijker in een globaliserende economie zodat menselijk kapitaal van primordiaal belang is voor de Vlaamse economie in de toekomst. Niettegenstaande Vlaanderen dikwijls geroemd wordt om het opleidingsniveau van de bevolking geven cijfers aan dat Vlaanderen niet uitzonderlijk goed scoort maar zich eerder rond het Europese gemiddelde bevindt. De scholingsgraad is slechts één facet van het menselijk kapitaal; des te belangrijker is de permanente vorming om dit menselijk kapitaal op peil te houden. Ook op dit vlak laat Vlaanderen een gemiddelde score optekenen. Een verklaring voor het lage aandeel van vooral de universitaire opgeleiden in Vlaanderen hangt onder andere samen met het kleine extra-inkomen dat een hoger diploma additioneel opbrengt. In vergelijking met andere landen blijkt de inkomensspanning tussen een universitair diploma en een diploma (hoger) secundair onderwijs veel kleiner in Vlaanderen. Vandaar de vlucht van menselijk kapitaal of de "braindrain" vanuit Vlaanderen en België. Bovendien blijft het aantal studenten in de zogenaamd "harde" richtingen afnemen.

Erger is het gesteld met de productieve processen zelf. Daar presteert Vlaanderen benedenmaats. De theoretische oefening van de VIO-onderzoeksgroep geeft aan dat het BBP ongeveer 40% hoger zou kunnen liggen, indien Vlaanderen zijn productiefactoren efficiënt zou kunnen inzetten. Zowel op het vlak van ondernemerschap als op het vlak van innovatie bengelt Vlaanderen achteraan het peleton. Slechts een beperkt aantal Vlamingen denkt eraan om met een eigen zaak te beginnen. Bovendien neemt het aantal ondernemingen jaar op jaar af (negatieve netto-aangroei)². Inzake innovatieve processen blijkt het grootste probleem zich te situeren op het vlak van het vertalen van innovatieve acties in commerciële producten en diensten.

Daarnaast blijkt de shift naar meer kennisintensieve sectoren in de verwerkende nijverheid en naar de dienstensector tout court in Vlaanderen relatief moeizaam te verlopen. In vergelijking met andere landen zoals Ierland waar kennisintensieve sectoren erg goed scoren en Nederland dat een veel

---

² De Global Entrepreneurship Monitor (GEM)

sterkere groei heeft gekend van de sector van de marktdiensten is dit in Vlaanderen veel minder het geval. De verschillende prestaties in de sectoren post, telecom en spoor in België en Nederland zijn in dit kader markant.

Samenvattend kan worden gesteld dat een groot deel van het Vlaams economisch weefsel onder steeds sterkere internationale druk komt te staan. De huidige strategie van prijsconcurrentie is niet ten allen prijze houdbaar in de toekomst. Een te sterke overshooting van kostprijsparameters (cf. loonkosten en energiekosten om maar enkele op te sommen) wordt snel afgestraft door de sterker wordende internationale concurrentie. Dit kost heel wat tewerkstelling met alle problemen van dien. Het blijft bijgevolg belangrijk dat onze ondernemingen kunnen functioneren in een competitieve omgeving.

Dit is dan ook één van de thema's die wordt ingebracht in de ondernemersconferentie die nog dit najaar wordt opgestart. Deze conferentie streeft een breed maatschappelijk gedragen actieplan na met als ambitie het socio-economisch weefsel van Vlaanderen opnieuw zuurstof te geven, een noodzakelijke voorwaarde willen we economische groei ook vertaald zien in groei van de werkgelegenheid.

Naast een discussie over de kostprijsparameters biedt een verschuiving binnen het palet van verwerkende nijverheid enerzijds en naar de dienstensector anderzijds eveneens heel wat opportuniteiten. Belangrijk is dan wel dat men voor een innovatieve-creatieve aanpak opteert en dat de marktwerking ook mogelijk wordt in thans afgeschermdes sectoren.

Enkele voorbeelden ter illustratie.

Vlaanderen blijft een uniek locatievoordeel hebben als toegangspoort tot de rest van Europa. Vlaanderen positioneren als distributiehuis en bijgevolg als centrum voor value added logistics- en postponed production-processen is bijgevolg een waardevolle strategie. De zich wijzigende machtsverhoudingen wereldwijd hebben eveneens opportuniteiten voor onze regio. Het feit dat het Verre Oosten en meer bepaald China zich thans profileert als locatie voor heel wat verwerkende activiteiten heeft als keerzijde ook tot gevolg dat binnen nu en vijf jaar heel wat van die Aziatische/Chinese concerns op zullen zoek gaan naar een goede locatie voor hun Europees distributiecentrum. Een pro-actieve focusstrategie van de FIT, daarbij ondersteund door het Vlaams Instituut voor de Logistiek als excellentiepool, moet deze nieuwe wereldspelers van de troeven van Vlaanderen als ideale hub overtuigen. Vlaanderen heeft bovendien een aantal troeven om intelligent met logistieke processen om te gaan. Het VIL werkt momenteel aan een analyse om de mogelijkheden van radio frequency tags toe te passen in de logistieke sector. Het feit dat het VIL voor deze technologie kan terugvallen op de knowhow van IMEC is een bijkomende troef.

Een tweede voorbeeld is dan weer te relateren aan het belang van industriële vormgeving. Uit recent studiewerk blijkt immers dat design een belangrijk element vormt in de upgradering van producten en zelfs processen. Uiteindelijk resulteert dit in producten met een hogere toegevoegde waarde en dus ook producten die iets beter bestand zijn tegen de hoge kostprijsomgeving die Vlaanderen vandaag de dag kenmerkt. Het is in die zin dan ook op zijn minst alarmerend om te moeten vaststellen dat Vlaanderen in vergelijking met andere buurregio's relatief weinig investeert in industriële vormgeving. Met de creatie van een excellentiepool moet daar in 2004 verandering in komen.

In deze beleidsbrief plaatsen we de opwaardering van onze economie centraal. Drie sleutelbegrippen spelen daarin een cruciale rol:

Creativiteit;
Competitiviteit; en
Connectiviteit.

Voor elk van deze drie begrippen worden drie actielijnen gedefinieerd.

Creativiteit
Ondernemerschap promoten;
Meer starters lanceren;
Innovatie stimuleren.

Competitiviteit

Administratieve lasten en kosten;

Milieu, energie en ruimtelijke kosten;

Arbeidskosten en het belang van menselijk kapitaal.

Connectiviteit

Virtuele connectiviteit;

Fysieke connectiviteit;

Institutionele connectiviteit.

De keuze voor deze drie pijlers is terug te vinden in de drie geciteerde studies: de nood aan een competitieve economie (cf. barometer-studie), de nood aan creativiteit en ondernemerschap (cf. GEM-studie) en tot slot de nood aan een geconnecteerde maatschappij of een samenleving waarvan de economie integraal deel van uit maakt. Wat deze laatste beleidslijn betreft, kunnen we dankbaar gebruik maken van het onderzoek dat door prof. Wim Moesen in dit kader werd gerealiseerd³.

In deze beleidsbrief komen vanzelfsprekend enkel deze acties aan bod binnen het beleidsdomein economie. Acties die het domein economie overstijgen maken vanzelfsprekend voorwerp uit van een discussie binnen de ondernemerschapsconferentie die van start gaat op 7 november aanstaande.

---

³ Meer informatie rond dit thema is terug te vinden op de website van de KUL: www.kuleuven.ac.be via de zoekrobot.

2 Een ondernemend en innovatief Vlaanderen

2.1 Ondernemerschap promoten

2.1.1 Mini-ondernemingen

Met deze praktijkgerichte formule, gekoppeld aan een nationale en wereldcompetitie zet de VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen (www.vlajo.be) zich in om bij jongeren uit het secundair onderwijs - en dit zowel in het algemeen, technisch als beroepsonderwijs -ondernemerscompetenties te ontwikkelen en hen interesse te laten krijgen in de opstart van een onderneming. Vorig jaar werden 307 *mini-ondernemingen* opgestart. Voor het schooljaar 2003-2004 werd de target op 325 gezet.

Gelet op het belang om blijvend aandacht te besteden aan het ontwikkelen en implementeren van stimuli voor het bijbrengen van een ondernemersattitude van jongs af aan, werden het voorbije jaar de nodige inspanningen geleverd om eveneens leer- en doe-formules te ontwikkelen op andere onderwijsniveaus om een concreet antwoord te bieden op het gebrek aan ondernemingszin. De VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen richt zich niet enkel meer op jongeren uit het secundair onderwijs maar heeft ook projecten ontwikkeld om zowel hogeschoolstudenten, als leerlingen uit het lager onderwijs ondernemerschapvaardigheden bij te brengen.

Vorig jaar werd de formule mini-onderneming in een aangepast kleedje gegoten en in de vorm van *Small Business Projects* toegepast in hogescholen en dit met een onverhoopt succes (96 leergroepen). Nu reeds blijkt dat voor wat betreft het academiejaar 2003-2004 ongeveer 200 leergroepen SBP's zullen starten of meer dan het dubbele dan hetgeen was voorzien in de jaarplanning.

Aansluitend werd eind vorig jaar de *Kid@Bizz-doeformule* gelanceerd waarbij via een zesweeks programma het ondernemend gedrag bij 10-12-jarigen wordt ontwikkeld. Bedoeling is om in het huidige schooljaar 20 van deze projecten op te starten.

In het schooljaar 2002-2003 kregen 6.111 jongeren de kans om via één van deze leergroepen het ondernemerschap te ontdekken. Voor het schooljaar 2003-2004 ambieert de VZW de opstart van 445 leergroepen met een doelbereik van ongeveer 7000 jongeren.

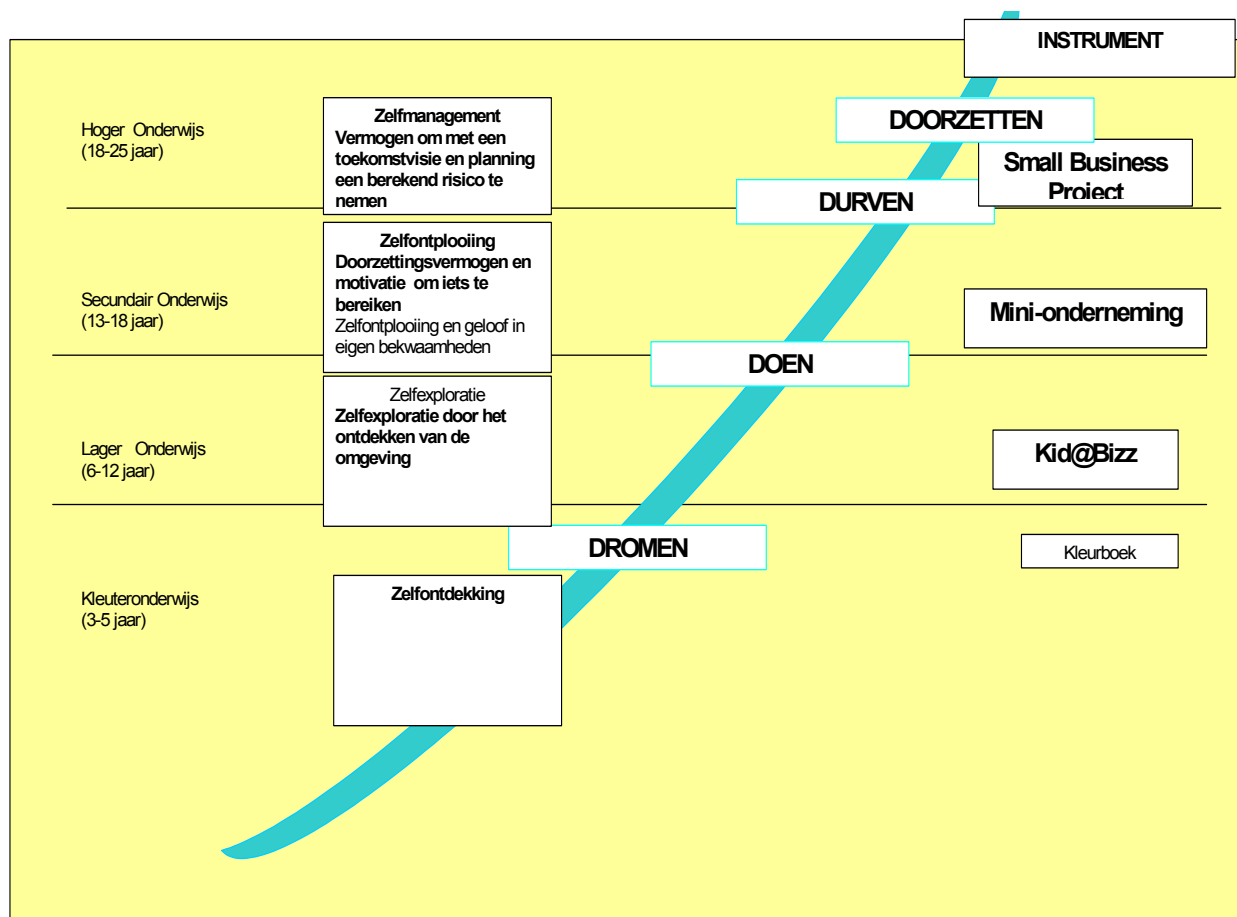
Daarnaast doet de VZW de nodige inspanningen enerzijds om ook het onderwijzend personeel de nodige ondernemersattitude bij te brengen en anderzijds om een netwerking met het bedrijfsleven uit te bouwen. Met andere woorden, de VZW zorgt voor een brugfunctie tussen bedrijfsleven en onderwijs.

Ter uitvoering van deze projecten ontvangt de VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen vanuit het beleidsdomein Economie een subsidie ter financiering van de personeelskosten en werkingskosten verbonden aan het personeel.

Tot slot wordt hieronder het 4D Pedagogisch Plan weergegeven.

Vlaamse Jonge Ondernemingen – 4D Pedagogisch Plan - Ontdek je eigen talenten

DROOM →DOE→DURF→DOORZETTEN: 5-25 jaar

2.1.2 Ondernemerschap in de eindtermen

Om de incorporering van de ondernemerschapattitude kracht bij te zetten kwam begin dit jaar de werkgroep economie-onderwijs voor het eerst bijeen. Er werd nagegaan hoe praktijkgerichte formules zoals mini-ondernemingen kunnen ingepast worden in het regulier onderwijs. Afspraken werden gemaakt rond het opstellen van een stappenplan voor het benaderen van de diverse beleidsmakers in functie van het besluitvormingsproces voor de opmaak van de eindtermen en leerplannen door het departement onderwijs. Dit overleg wordt in 2004 gecontinueerd.

2.1.3 Ondernemingsplanwedstrijd

De Vlaamse Regering heeft vorig jaar een subsidie toegekend aan de VZW Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen (www.bizidee.be) voor de organisatie van een ondernemingsplanwedstrijd. Doel van het project is het promoten van ondernemerschap door aan studenten en jonge kaderleden een unieke leerervaring aan te bieden. Door de begeleiding bij het schrijven van een volwaardig ondernemingsplan leren de deelnemers over welke kwaliteiten een ondernemer moet beschikken en met welke problemen hij wordt geconfronteerd. De plannen worden door ondernemers en risicokapitaalverstrekkers beoordeeld. Het geheel werd in de vorm van een wedstrijd gegoten om het project aantrekkelijker te maken. De winnaar kreeg 25.000 euro.

De wedstrijd werd georganiseerd onder de naam "Bizidee" en was een groot succes. De beoogde doelstellingen werden gehaald en de kwaliteit van de ondernemingsplannen bleek boven de verwachtingen te liggen. Wat de winnaars en genomineerden vooral aansprak in de ondernemingsplanwedstrijd, was niet de wedstrijd 'an sich' maar vooral de leerervaring van het

schrijven van een businessplan, de begeleiding van de coaches en de contacten met de bedrijfswereld.

In het academiejaar 2003-2004 zal de ondernemingsplanwedstrijd voor een tweede keer georganiseerd worden door de VZW Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen. Door de wedstrijd te herhalen zal er immers een blijvende aandacht gaan naar het stimuleren van ondernemerschap. Aangezien er op dat vlak in Vlaanderen nog heel wat werk is, verdient de VZW blijvende steun voor haar werking. Aangezien een deel van de opstartkosten ondertussen werd gemaakt, werd de tussenkomst vanwege de Vlaamse Overheid voor de 2de editie verlaagd in vergelijking met de eerste editie. Bovendien werden de te behalen targets verscherpt: zo is het de bedoeling dat ditmaal een 100-tal concrete businessplannen de eindmeet halen (cf. vergelijk met 50 in de vorige editie).

2.1.4 Brugprojecten onderwijs – economie

Met de maatregel van de brugprojecten wordt steun gegeven aan projecten, ingediend door een samenwerkingsverband tussen de bedrijfswereld en het onderwijs, met als doel het ondernemerschap bij de schoolgaande jeugd – van lagere school tot aan de universiteiten – te stimuleren. Het initiatief focust op het verbeteren van de houdingsaspecten en sensibiliseringsprojecten met sterke nadruk op de voorbeeldfunctie.

Ondertussen is de eerste oproep voor de brugprojecten afgerond. Omwille van het laattijdige advies van de Raad van State moest de indieningstermijn beperkt worden tot een tweetal maanden. Het was immers essentieel dat de laureaten voor de start van het nieuwe schooljaar zouden bekend zijn teneinde de opstart van de projecten niet in het gedrang te brengen.

Ondanks de zeer krappe timing werden niet minder dan 50 projectvoorstellen ingediend waarvan er 32 de ontvankelijkheidsprocedure overleefden.

De ondersteuning van de projecten gebeurde in de volgorde van de rangschikking die zij hebben gekregen en dit tot uitputting van de budgettaire middelen (2,5 miljoen euro). De subsidie per project bedroeg hoogstens 50% van de aanvaarde projectkosten met een maximum van 250.000 euro. Uiteindelijk werden door de jury 17 projecten geselecteerd met een globale budgettaire weerslag van 2.489.328 euro. Een oplijsting van de projecten is terug te vinden op www.ondernemen.vlaanderen.be. Eerste ruwe ramingen geven aan dat met deze brugprojecten ongeveer 10.000 leerlingen in het secundair onderwijs worden bereikt en ongeveer 1.100 hogeschoolstudenten.

Hoewel het nog te vroeg is om een uitspraak te doen over de impact van de gesteunde initiatieven, overtrof de respons de verwachtingen ruimschoots wat aangeeft dat het initiatief inspeelt op bestaande verzuchtingen, zowel vanuit het bedrijfsleven als vanuit het onderwijs. Het is dan ook de bedoeling om in 2004 een tweede oproep te lanceren, evenwel rekening houdende met de bevindingen van de eerste oproep. Zo zal de indieningstermijn, nu kort gehouden omwille van de omstandigheden, beduidend langer lopen teneinde niet alleen de responsgraad (heel wat kandidaten konden binnen het vooropgestelde tijdsbestek het project niet finaliseren) maar ook de kwaliteit (bepaalde ingediende voorstellen waren niet rijp maar gaven een goede aanzet tot projectvoorstel) op een hoger niveau te brengen.

Het project zorgde enerzijds voor een optimale samenwerking tussen de departementen Economie en Onderwijs, anderzijds werden bestaande inzichten over het verbinden van de twee beleidsdomeinen door de kruisbestuiving en de netwerking beleidsmatig verrijkt. De projecten symboliseerden niet alleen de brugfunctie tussen twee maatschappelijke actoren maar ook tussen twee functioneel bevoegde ministers en administraties.

2.1.5 Kwaliteitsvol aanbod garanderen: verderzetten upgrading VIZO

2.1.5.1 *Verderzetting opwaardering leertijd*

In 2002 stelde het VIZO (www.vizo.be) een strategisch actieplan leertijd op dat het imago van de leertijd en de inhoud van de leertijd een nieuw elan moest bezorgen. Naast het voeren van een mediacampagne werd er met alle leertijdactoren gewerkt aan een missie, een visie en een actieplan. In de loop van 2003 werd gestart met de concrete uitwerking van deze acties. Er werd een optimaal begeleidingskader uitgewerkt aan de hand van een aantal te volgen principes inzake leertrajectbegeleiding. In dit kader werd ook een nieuwe taakverdeling praktijkcommissie – VIZO – SYNTRA opgesteld, die uitmondt in een overeenkomst. Binnen de problematiek van de sectorconvenanten werden voor de leertijd 2 subsectorcommissies geïnstalleerd, met een paritaire vertegenwoordiging van de sector. Deze commissies werken actief mee aan een kwalitatieve invulling van het alternerend leren. Ook de verdere modularisering van de leertijd en de samenwerking met onderwijs en VDAB stonden en staan nog steeds op de agenda. Het centraal geautomatiseerd dossierbeheer van leerjongere en ondernemer werd mogelijk voor het VIZO alsook voor alle leersecretarissen.

In 2004 zullen bovenstaande acties worden verder gezet, het accent zal hierbij liggen op het uitwerken van een differentiatiebeleid voor maatschappijgerichte en beroepsgerichte vorming, het laten goedkeuren en uitvoeren van een nieuw besluit leersecretarissen, het uitbreiden van het centraal dossierbeheer naar de SYNTRA aangaande de administratieve intake, het lanceren van een leertijdloket, het uitwerken van een kader rond intake en labeling patroons dat toepasbaar is op alle beroepssectoren, het uittesten van een begeleidingssysteem voor werkplekleren (dit via het ESF-project VIVES).

2.1.5.2 *IJveren voor meer ondernemingszin in Vlaanderen via het STEP-project*

Onder leiding van het VIZO spannen UNIZO, VDAB, Hogeschool Gent, VLHORA en ECEGO zich via het project STEP in om de Vlamingen meer ondernemingszin bij te brengen, onder meer via het onderwijs. Het Equal-programma van de Europese Unie draagt hiertoe extra middelen bij.

STEP is in 2002 gestart met een onderzoek naar wat 'ondernemingszin' – sensu largo⁴ - nu juist is. Dit resulteerde in 2003 in een ondernemersprofiel⁵. Op basis van dit onderzoek werden in 2003 instrumenten voor detectie, observatie, evaluatie en opvolging van ondernemingszin – bij zowel kinderen als volwassenen - ontwikkeld en uitgetest. Daarnaast werd gezocht naar "good practices" in het domein van onderwijs via de wedstrijd "Grote Prijs Ondernemende School", georganiseerd onder leiding van UNIZO.

Voortbouwend op het onderzoek zal STEP ook in 2004 zorgen voor de ontwikkeling en het uittesten van opleidings- en begeleidingsmateriaal om ondernemingszin te stimuleren. Het gaat om concrete werkmaterialen en nascholingspakketten die leerkrachten/opleiders ondersteunen bij het stimuleren

⁴ Ondernemingszin is in de brede zin van het woord gelijk aan levenskunst, die ervoor zorgt dat mensen hun eigen leven in handen nemen door levensdoelen te kiezen en naar de realisatie ervan te streven. Voor meer info: cf. www.vizo.be - ESF-steun en projecten.

⁵ Het is een krachtige mix van zelfsturing en creativiteit die ervoor zorgt dat iemand:

- een doel kan kiezen of zelfs 'het gat in de markt' vindt;
- scenario's kan bedenken, uitvoeren en creatief problemen kan oplossen;
- afstand kan nemen en verschillende alternatieven kan bedenken, flexibel kan bijsturen;
- 'ervoor gaat'.

Natuurlijk zijn er ook invloeden vanuit de omgeving en het individu zelf, zoals:

- domeinspecifieke competenties (bv. economische inzichten, mathematische vaardigheden...);
- motivatie, attitudes en ethische opstelling;
- en een gezonde emotionele basis en persoonlijkheid.

van ondernemingszin. Hierbij komen alle geledingen binnen het Onderwijs, de VDAB en het VIZO aan bod.

Tenslotte zal STEP zorgen voor een grote verspreiding van de projectresultaten bij het doelpubliek, het beleid en de bedrijfswereld.

2.1.5.3 *VIZO Bedrijfsadvies stimuleert mee het ondernemen*

In 2002 werden 3.622 eerstelijnsadviezen (aan prestarters, starters en ondernemers) verstrekt terwijl 243 contracten voor managementondersteunend advies werden afgesloten. Opvallend in 2002 waren de bijna 9.000 van het internet gedownloade startersbrochures. Om de drempel voor informatie en advies verder te verlagen, werkt VIZO Bedrijfsadvies nu ook als backoffice voor de Vlaamse Infolijn voor de vragen rond ondernemerschap. In de eerste helft van 2003 werden langs dit kanaal 684 vragen beantwoord.

2004 wordt een heel belangrijk jaar voor VIZO Bedrijfsadvies. Door het decreet tot oprichting van het Huis van de Vlaamse Economie worden het adviesaanbod van VIZO Bedrijfsadvies en de GOM's gebundeld. De ondernemer zal hierdoor met al zijn vragen op één plaats terecht kunnen voor advies en begeleiding.

VIZO Bedrijfsadvies wil met het oog op de realisatie van het HVE in 2004 nog meer gebruik maken van internet en callcenter om actuele en relevante informatie, op maat van de ondernemer en op het tijdstip van zijn keuze, beschikbaar te maken. Via internet zullen ook instrumenten voor de opmaak van een ondernemingsplan, leidraden en inspirerende voorbeelden beschikbaar gesteld worden, daarbij de andere klassieke kanalen en adviesvormen niet verwaarlozend.

Andere nieuwe producten, zoals een bedrijfsscan die op projectbasis (Inspire) werd ontwikkeld, zullen in de portfolio van Bedrijfsadvies worden opgenomen. Met dit diagnose-instrument wordt, ter ondersteuning van vernieuwingsprocessen bij bedrijven op een totale en generalistische manier, een globaal beeld van de onderneming bekomen. Specialist, betaalbaar door het systeem van adviescheques, kunnen dan gericht en begeleid ingeschakeld worden om de eventuele problemen op te lossen. Daarbij komen de kennis en ervaring, vergaard door de ondersteuning van het Matrixnetwerk (Matrix heeft het activeren van extern advies als doelstelling), zeker van pas.

Kaderstuk: Project IKZ

Het IKZ-project VIZO/Syntra werd in 2000 opgestart en vanaf 2001 maakte de steun van de Vlaamse overheid een professionele aanpak van kwaliteitszorg in de Syntra mogelijk. Er werd geopteerd voor het kwaliteitsinstrument PROZA versie VIZO, één op het EFQM-model gebaseerd instrument voor zelfevaluatie, aangepast aan de eigenheid van het VIZO.

Het kwaliteitsproces wordt gecoördineerd en begeleid vanuit het VIZO dat samen met de stuurgroep en de werkgroep IKZ de stimulator en procesbewaker is. In de Syntra leiden kwaliteitscoördinatoren en kwaliteitsmedewerkers het kwaliteitsproces. Kwaliteitszorg is inmiddels geen vrijblijvende vingeroefening meer, maar één van de organisatievoorwaarden in het erkennings- en subsidiëringsbesluit van de Syntra. De Vlaamse overheid streeft naar een efficiënte inzet van financiële middelen en wenst in dat kader de resultaten te meten die de Syntra boeken op vijf parameters. Naast IKZ betreft het naam- en productbekendheid, klantentevredenheid, effectiviteit en marktaandeel. Gunstige resultaten kunnen aanleiding geven tot de toekenning van een extra betoelaging door de Vlaamse overheid in de vorm van een bonus.

In 2002 werd in alle lesplaatsen van SYNTRA de zelfevaluatie uitgevoerd van 4 van de 9 aandachtsgebieden van PROZA versie VIZO. Het betreft de aandachtsgebieden 'Middelenmanagement', 'Kernprocessen', 'Personeelstevredenheid' en 'Impact op maatschappij'. De resultaten van de zelfevaluatie vonden hun weerslag in uitgebreide rapporten, die zondermeer als een mijlpaal in het kwaliteitsproces van het VIZO-netwerk beschouwd mogen worden. Ze worden gekenmerkt door een grote bereidheid en openheid om het eigen functioneren kritisch te evalueren en vormen het uitgangspunt voor kleine (quick wins) en grote (actieplannen) verbeteracties. De zelfevaluatie was dan ook een succesvolle eerste praktijkoefening in het samenwerken als 'SYNTRA', over de grenzen van de lesplaatsen heen. In 2003 wordt de zelfevaluatie uitgevoerd van de aandachtsgebieden 'Leiderschap', 'Beleid en strategie' en 'Personeelsbeleid'.

De resultaten van de twee resterende aandachtsgebieden van het kwaliteitsmodel PROZA versie VIZO, met name 'Cursistentevredenheid' en 'Resultaten van het Syntra', werden in het najaar van 2002 gemeten door het extern bureau Significant. Het betreft de nulmetingen klantentevredenheid en effectiviteit.

Klantentevredenheid:

Voor het criterium klantentevredenheid werd in de periode 15 september – 2 december 2002 een nulmeting uitgevoerd bij een representatief staal van cursisten en afhakers uit het cursusjaar 2002. Deze meting gebeurde aan de hand van een computerondersteunde telefonische bevraging van 2.199 (ex-)cursisten uit de opleidingen leertijd, beroepskennis, bedrijfsbeheer en voortgezette vorming.

In het algemeen kan men zeggen dat 8 van de 10 (ex-) cursisten van het SYNTRA tevreden zijn over de gevolgde opleiding. Zij gaven een score van minstens 7 op 10 aan deze opleiding. Meer dan de helft van de (ex-) cursisten gaf zelfs een 8 of meer aan de SYNTRA.

Globaal genomen waren de deelnemers aan deze studie het meest tevreden over de infrastructuur en de service en begeleiding. Op het vlak van service en begeleiding waren (ex-)cursisten vooral onder de indruk van de klantvriendelijkheid van het personeel en de vlothed waarmee het telefonisch onthaal verliep.

Toch zijn de twee “**toppers**” in tevredenheid eerder aspecten die samenhangen met de **didactische aanpak**. Het meest van al vonden de (ex-) cursisten dat de lessen goed te volgen waren en dat er voldoende ruimte was voor vragen, opmerkingen en een eigen inbreng. De negatievere aspecten betroffen voornamelijk de uitrusting en het didactisch materiaal waarover een lesgever kon beschikken ter ondersteuning van de lessen. Toch kregen ook deze wat negatievere kenmerken nog een gemiddelde beoordeling van 7 op 10.

Als men aan alle opleidingskenmerken een gewicht toekent, gebaseerd op het belang dat men stelt in een kwaliteitsvolle vorming, bekomen we een samenvattend cijfer van 74,7 op 100.

Ongeveer de helft van de deelnemers aan deze studie zegt zeer zeker in de toekomst opnieuw een opleiding aan SYNTRA te willen volgen.

Al deze resultaten wijzen dus op een heel positieve waardering van de vorming die een SYNTRA aanbiedt. Toch is deze beleving niet consistent positief in de verschillende opleidingstypes of verschillende SYNTRA in Vlaanderen. Het meest in het oog springende verschil is dat ex-cursisten uit de module '**Beroepskennis**' de opleiding toch heel wat negatiever beoordeelden dan ex-cursisten uit de andere modules. Bijna een vierde van de respondenten die deze opleiding ooit volgden, was hierover ontevreden. Dit wordt in de toekomst dan ook een belangrijk **aandachtspunt**.

Effectiviteit:

Voor het criterium effectiviteit werd in het najaar 2002 een nulmeting uitgevoerd bij de doelgroepen cursisten leertijd en gecertificeerde opleidingen geslaagd 5 jaar geleden. Er werd ook een enquëtering voortgezette vorming uitgevoerd bij cursisten die in het kalenderjaar 2002 minimaal 3 sessies van dezelfde opleiding volgden.

14.000 ex-cursisten werden aangeschreven en verzocht hun enquête per post terug te sturen. 30% van de cursisten reageerde op deze oproep, wat een zeer hoge succesgraad is voor deze methode van onderzoek.

Resultaten.

Leertijd.

De personen die gekozen hebben om een beroepsgerichte opleiding te volgen in de leertijd deden dit hoofdzakelijk uit een positieve motivatie. Bijna een kwart is nu zelfstandige in hoofdberoep of bijberoep, meewerkende echtgeno(o)t(e) of zelfstandig helper. 11% is zelfstandige in hoofdberoep en 12% is zelfstandige in bijberoep, meewerkende echtgeno(o)t(e) of zelfstandig helper. Slechts 5% van de ex-cursisten is werkzoekende. Van de niet-zelfstandigen heeft 30% de intentie om op termijn zelfstandige te worden. Van de zelfstandigen in hoofdberoep die de leertijd doorlopen hebben heeft 38% personeel in dienst.

Ondernemersopleiding.

Op basis van de motieven van de deelnemers uit de ondernemersopleiding (bedrijfsbeheer en beroepskennis) kan men 2 types van cursisten ontdekken: zij die als doelstelling hebben zelfstandige te worden en zij die de opleiding volgen uit andere beroepsgerelateerde interesses.

Bedrijfsbeheer.

Van de deelnemers aan de cursus bedrijfsbeheer is 5 jaar na de opleiding 92% beroepsactief en slechts 3% werkzoekend. **Bijna de helft van de ex-cursisten is zelfstandige.** Vooral het aantal zelfstandigen in hoofdberoep is opmerkelijk gestegen: van 16% tot 27%. Een toename van 11%.

Beroepskennis.

Een analyse van de deelnemers aan de ondernemersopleiding beroepskennis leert ons dat 93% beroepsactief is 5 jaar na de opleiding. **48% heeft 5 jaar later een zelfstandig statuut.** De meerderheid hiervan (31%) is zelfstandige in hoofdberoep.

Voortgezette Vorming

Met de cursussen die de SYNTRA organiseren in het kader van de Voortgezette Vorming, voldoen ze zonder twijfel aan de doelstelling om het permanent leren te stimuleren.

92% van de cursisten zegt meer kennis te hebben opgedaan of mee geëvolueerd te zijn door het volgen van een cursus. In 52% van de gevallen heeft men deze kennis ook op één of andere manier doorgegeven aan anderen (werkgever, collega's, ...).

Indien men in de toekomst opnieuw een opleiding zou volgen, zegt 72% dit opnieuw te doen bij een centrum van SYNTRA.

Tot slot:

Via de zelfevaluatie en de externe metingen konden de sterke en zwakke punten van de SYNTRA in kaart worden gebracht. Zo verschenen een aantal duidelijke aanknopingspunten, die de basis vormden voor het opstellen van actieplannen. Deze actieplannen worden reeds in 2003 geïmplementeerd en geëvalueerd. Zowel de resultaten van de zelfevaluatie en de externe metingen als de resultaten van de voorgestelde actieplannen kunnen aanleiding geven tot het verwerven van een bonus. Om een objectieve beoordeling van al deze aspecten van het kwaliteitsproces te waarborgen richtte de Raad van bestuur een visitatiecommissie op. Zowel in het voorjaar als in het najaar van 2003 wordt aan elke SYNTRA een visitatiebezoek gebracht.

In het najaar 2003 worden metingen gehouden over de naam- en productbekendheid en het marktaandeel van de Syntra. Nadien zullen deze metingen om de drie jaar worden herhaald.

2.2 Meer starters lanceren**2.2.1 Van dromen naar effectief starten: (Pre)starterscheques**

Het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord vroeg de redactie van een specifiek uitvoeringsbesluit op het nieuwe kaderdecreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid met als doelstelling natuurlijke personen een financiële stimulans te geven om effectief met een zaak te beginnen. Gezien de wens van de sociale partners om de maatregel maximalistisch in te vullen bleek het nieuwe decreet een te enge basis te vormen. Met het programmadecreet 2004 wordt via amendering het decreet aangepast zodat het voorstel waarover een akkoordstelling werd bereikt in het voorjaar van 2004 kan worden ingevoerd.

De invoering van de startercheques moet toelaten de brug te maken tussen het abstracte concept van het ondernemersplan of een ondernemingsidee en de reële opstart van een onderneming. De instroom van vooral nieuwe starters moet omhoog. Met de starterssubsidie wordt een instrument aangereikt dat enerzijds faciliterend werkt door drukking van de kosten tijdens het proces voorafgaand aan de effectieve opstart en dat anderzijds zorgt voor een hogere slaagkans van de starter via de productie van kwaliteitsvol advies. Het START-onderzoek, binnen het Steunpunt Ondernemerschap, zal de relatie tussen de prestaties en het bedrijfsbeleid van startende ondernemingen bloot leggen.

Met de startercheques kunnen natuurlijke personen die geen koopman zijn of nog geen zelfstandig activiteit uitoefenen beroep doen op een erkende adviesinstantie voor advies en studie. In tegenstelling tot de adviescheque, die betrekking heeft op adviesverlening resulterend in geschreven stukken die specifieke, waardevolle en toekomstgerichte raadgevingen inhouden zoals haalbaarheids- of uitvoerbaarheidstudies met betrekking tot investerings- of ontwikkelingsprojecten (met uitsluiting evenwel van diensten van permanente of periodieke aard en diensten die tot de gewone bedrijfsuitgaven van de onderneming behoren), is de startercheque bruikbaar voor elk advies, geschreven of niet-geschreven. Zo kan bijvoorbeeld beroep worden gedaan op een adviesinstantie, gespecialiseerd in de algemene bedrijfsorganisatie, strategie, haalbaarheid van een geplande ondernemersactiviteit en kan, indien gewenst of nodig, ook beroep worden gedaan op andere disciplines zoals juridisch advies, fiscaal advies, advies in verband met aanwerving, enzovoort. Naast het antwoord op vragen zoals "wie kan met wat starten", "waar kan men starten", "waarmee moet men rekening houden", moeten deze starters ook advies kunnen inwinnen over de meest geschikte ondernemingsvorm, over diverse steunmaatregelen, over zorgsystemen en milieureglementering,... Om overlapping met de aanbodfinanciering aan publieke adviesverleners, zoals het Huis van de Vlaamse Economie, te voorkomen wordt als voorwaarde enkel gesteld dat het advies door een privé instantie moet worden gegeven.

De filosofie is analoog met deze die aan de basis lag van de opleidingscheques en adviescheques (zie verder). Het gaat opnieuw om een vraaggestuurd systeem waarbij starters maximaal 167 cheques met een zichtwaarde van 30 euro kunnen aanvragen. Voor elk van deze cheques komt de Vlaamse overheid voor 75% tussen. Met het begrote budget (kaderend in het werkgelegenheidsakkoord 2003-2004) zullen in 2004 ongeveer 2000 starters gebruiken kunnen maken van deze maatregel.

2.2.2 Ondernemers begeleiden: de adviescheque

Begin maart 2003 werd de maatregel van de adviescheques (www.adviescheques.vlaanderen.be) gelanceerd. Met adviescheques wil de Vlaamse overheid de kleine en middelgrote ondernemingen in hun inspanningen naar bedrijfsadvies stimuleren door de creatie van een vraaggestuurd instrument dat nauw aansluit bij de concrete behoeften. Adviezen worden gedefinieerd als geschreven stukken die specifieke, waardevolle en toekomstgerichte raadgevingen inhouden. Als studies komen de haalbaarheidsstudies of uitvoerbaarheidstudies betreffende investerings- of ontwikkelingsprojecten in aanmerking. De steunintensiteit wordt berekend als een percentage van de in aanmerking komende kosten die door de Vlaamse regering bepaald worden. Er kan tot maximum 50% steun voor advies en studie verleend worden.

Diensten van permanente of periodieke aard en diensten die tot de gewone bedrijfsuitgaven van de onderneming behoren, komen niet in aanmerking. Eveneens uitgesloten van subsidiëring zijn adviezen met betrekking tot de begeleiding van subsidiedossiers. Deze worden beschouwd als eerstelijnsadvies dat tot het takenpakket van het Vlaams Huis van de Economie hoort.

De hiernavolgende tabel geeft een eerste indicatie over het groeipatroon van de maatregel.

	Aantal goedgekeurde reservaties	Aantal geregistreerde adviesverstrekkers	Aantal gereserveerde cheques
MAAND:			
03/2003	8	238	1.478
04/2003	56	20	13.710
05/2003	100	50	26.676
06/2003	153	39	36.136
07/2003	180	19	43.281
08/2003	173	18	34.053
09/2003	205	12	50.887
TOTAAL:	875	396	206.221

Ook al is de maatregel zeer jong, toch blijkt reeds dat zij een stijgend patroon vertoont. Op zeven maanden tijd werden 875 adviezen gereserveerd terwijl dit er voor het volledige jaar 2002 279 waren. In de periode 1999-2001 werden er amper 391 adviespremies toegekend. Zonder overdrijving kan gesteld worden dat de maatregel uiterst succesvol is.

Bovendien heeft ze nog een groot potentieel. Immers, het aantal erkende adviesvertrekkers bedraagt actueel slechts 396 eenheden. De Raad van Advies en Consultancy zal zich binnenkort uitspreken over een groot pakket van gegroepeerde adviesverleners die op basis van een ander certificatiesysteem of een deontologische code toegang willen krijgen tot de pool van erkende adviseurs (in het bijzonder wordt gedacht aan generieke vragen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en Accountants). Eénmaal het certificaat of de deontologische code als voldoende kwaliteitsvol door de Raad wordt beoordeeld, kan de pool snel en drastisch worden opgetrokken. Belangrijk is dit verhaal is inderdaad om een zo groot mogelijk platform te creëren. In dit kader werkt het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg een procedure uit die als leidraad kan worden gebruikt bij de erkenning van individuele adviseurs. Op deze manier is het ook de bedoeling om de ervaring van heel wat vijftig-plussers actiever te betrekken bij de ondernemersproblematiek.

2.2.3 Ondernemers voor ondernemers: de peterschapsprojecten

Peterschapsprojecten zijn projecten waarbij peters uit grote bedrijven of ervaren bedrijfsleiders hun ervaring en kennis ter beschikking stellen van bedrijfsleiders uit kleine ondernemingen. Op die manier willen peterschapsprojecten bijdragen tot het professionaliseren van de bedrijfsvoering van kleine ondernemingen en de netwerkvorming tussen ondernemingen bevorderen.

In 2003 (januari tot en met juli) werden op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 22 april 1997 houdende de erkenning en subsidiëring van peterschapsprojecten 13 peterschapsprojecten gesubsidieerd. Gemiddeld telt een peterschapsproject zo'n 80 deelnemers uit verschillende ondernemingen. In totaal namen er dus een 1.040 KMO's deel aan dit initiatief.

Dit jaar werd een voorstel voor beleidsbijsturing uitgewerkt en voorgelegd aan de Vlaamse regering. De beleidsbijsturing heeft enerzijds tot doel de subsidiëring van peterschapsprojecten in te bedden in het generieke systeem van de opleidingscheques. Daarnaast wordt de mogelijkheid voorzien om door middel van een subsidie aan organisatoren de vraag en het aanbod bijkomend te stimuleren. Deze laatste vorm van subsidiëring wordt toegekend op basis van een wedstrijdformule.

In 2004 wordt minstens één (maximum twee) oproep(en) uitgeschreven waarbij organisatoren van peterschapsprojecten projectvoorstellen kunnen indienen.

Bij de beoordeling van de projectvoorstellen zullen de projecten worden getoetst aan de ontvankelijkheids- en selectiecriteria. Ieder project dient minstens te voldoen aan de minimale kwaliteitsvereisten. Dit betekent dat projecten zich dienen te richten op beslissingsnemers van de deelnemende ondernemingen. Het project heeft tot doel de bedrijfsvoering van de deelnemende ondernemingen te professionaliseren en de netwerkvorming tussen de ondernemingen te bevorderen. De deelnemers worden op regelmatige tijdstippen in groep begeleid door kaderleden of bedrijfsleiders van andere ondernemingen. Bovendien dienen er meerdere bedrijfsgerichte acties ondernomen te worden om de netwerking en ervaringsuitwisseling te bevorderen.

Bijkomend worden de projectvoorstellen beoordeeld op basis van de deskundigheid van de organisator en de uitvoerders, de kwaliteit en de haalbaarheid van het projectvoorstel, de omvang en de kwaliteit van het peterschapsnetwerk dat ontstaat, de efficiënte inzet van de middelen en het innovatieve karakter van het project.

Naar thema's doen zal in 2004 vooral aandacht worden besteed aan het stimuleren van vrouwelijk ondernemerschap evenals de thema's industriële vormgeving en internationaal ondernemen.

2.2.4 Geld vinden als starter: een eeuwig probleem?

2.2.4.1 Vernieuwde waarborgregeling

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste verschilpunten tussen de bestaande en de nieuwe waarborgregeling bankkredieten.

Bestaande regeling	Nieuwe regeling
De kredietinstelling doet een aanvraag voor een waarborg bij het Waarborgfonds en maakt daarvoor een speciaal dossier op. De beheerder van het Waarborgfonds beslist over de toekenning van de waarborg. Onder sterk beperkende voorwaarden is er een automatische regeling, waarbij de kredietinstelling zonder tussenkomst van de beheerder kan beslissen over de toekenning van een waarborg. Ook de herverzekering van de MOB ⁶ gebeurt automatisch.	De toekenning van een waarborg is steeds volgens een automatisch systeem waarbij de kredietinstelling zonder tussenkomst van de beheerder van het Waarborgfonds kan beslissen over de toekenning van een waarborg. De kredietinstelling bezorgt aan het Waarborgfonds een kopie van het kredietdossier.
Het dekkingspercentage (= % van het krediet dat gewaarborgd is) kan schommelen tussen 0% en 90%.	Er is een vast dekkingspercentage van 75%.
Er zijn twee dekkingsmethoden: De methode van eerste vervaldagen waarbij de eerste kapitaalsdelingen volledig gedekt zijn totdat het gewaarborgd bedrag is afgelost. De methode van de algemene waarborg waarbij het dekkingspercentage over de gehele aflossingsperiode hetzelfde blijft.	Nog enkel de methode van algemene waarborg is mogelijk. Dat betekent dat het dekkingspercentage over de volledige aflossingsperiode hetzelfde blijft.
De berekening van de premie is relatief complex en de premie wordt gedeeld door de kredietnemer en de kredietverlener.	De berekening van de premie is eenvoudig (2 tarieven: starters en andere). Wie de premie formeel draagt, is niet bepaald.
Er is de facto geen limiet op het totaal van de toegestane waarborgen.	Er is een jaarlijks toekenbaar waarborgplafond van 150 miljoen euro. Dat zal beheerd worden door het toekennen van quota aan de verschillende kredietinstellingen en MOB's.
De belangrijkste rol van de beheerder van het Waarborgfonds is het beoordelen van de individuele waarborg aanvragen waarbij een beslissing tot toekenning geval per geval wordt onderzocht.	De beheerder zorgt voor de correcte inning en betaling van de gelden, organiseert een permanente controle van het systeem en werkt met de banken raamakkoorden uit die op een soepele wijze de uitvoeringsmodaliteiten van de automatische regeling preciseren.
De verantwoordelijkheid voor de toekenning van de waarborg ligt bij de beheerder.	Er is een responsabilisering van de instelling die de waarborg toekent. Dat wordt bewerkstelligd via de raamakkoorden, een risicodeling (25% van het risico blijft bij de kredietinstelling of MOB) en mogelijke sancties t.o.v. kredietinstellingen die systematisch slechte dossiers doorsturen (door het terugschroeven van hun jaarlijks waarborg quota).

Als gevolg van het advies van de Raad van State bij het ontwerp van besluit moest een nieuwe decretale onderbouw worden voorzien. Deze wordt thans uitgewerkt door de Participatiemaatschappij

⁶ Maatschappijen voor Onderlinge Borgstelling

Vlaanderen. Van zodra deze wettelijke basis geactiveerd is, is een snelle lancering van de vernieuwde waarborgregeling mogelijk. Qua timing wordt begin 2004 vooropgesteld.

2.2.4.2 *ARKimedes*

Eén van de grootste hinderpalen voor zowel het opstarten als de groei van een onderneming is de toegang tot kapitaal. Afhankelijk van de fase waarin de onderneming zich bevindt en het type van activiteit dat ze uitvoert, zal zij nood hebben aan verschillende vormen van financiering. Zo zal een startende ondernemer zijn onderneming in de eerste plaats proberen te financieren met eigen middelen. Is de financieringsbehoefte groter dan hetgeen hij zelf kan inbrengen, dan moet hij op zoek naar bijkomende middelen. De meest gebruikte financieringsvorm in dat geval is het bankkrediet. Dat kan evenwel slechts verkregen worden indien er voldoende zekerheid bestaat over de terugbetalingsmogelijkheden van de onderneming. Teneinde het risico te beperken zal de bank waarborgen vragen. Is het risico te groot en kunnen onvoldoende waarborgen gegeven worden, dan moeten andere vormen van financiering gezocht worden. Een onderneming die een voldoende groot groeipotentieel heeft, kan dan overwegen om risicokapitaal aan te trekken. De ARKImedesregeling beoogt een verlaging van de kostprijs van kapitaal voor risicokapitaalverschaffers die enkel investeren in Vlaamse groeibedrijven.

De ARKIMEDES-regeling heeft ondertussen de besluitvorming op Vlaams niveau doorlopen en werd recentelijk ingeleid bij het Vlaams Parlement voor een parlementaire bespreking. Ondertussen wordt werk gemaakt van de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten zodat begin 2004 effectief met de feitelijke implementatie van ARKIMEDES kan worden gestart.

2.2.4.3 *Business Angels Netwerken*

Naast het stimuleren van het formeel risicokapitaal moet ook het informeel risicokapitaal worden gestimuleerd. Informeel risicokapitaal wordt verstrekt door private investeerders. Binnen de groep van private investeerders wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de 'family, friends and fools', de personen die de ondernemer, op zoek naar kapitaal, al van voor de zoektocht kennen en bereid zijn hun centen in de betrokken man of vrouw te investeren. Deze groep van investeerders heeft niet noodzakelijkerwijze ook een toegevoegde waarde voor de betrokken ondernemer. Anderzijds zijn er de zogenaamde business angels, private personen die, naast het feit dat ze middelen hebben en bereid zijn deze onder de vorm van risicokapitaal te investeren, ook hun ervaring en hun contacten willen doorgeven aan de ondernemer. Dit is de definitie van de business angel in strikte zin. Business angels staan echter vaak op hun anonimiteit, waardoor ondernemers moeilijk of niet met hen in contact kunnen komen. Een business angel netwerk is voor zowel ondernemers als (potentiële) business angels als marktplaats een herkenbaar aanspreekpunt en kan de anonimiteit van deze laatsten verzekeren. Om deze reden kende de Vlaamse regering in 2000 steun voor 3 jaar toe aan 3 business angel netwerken: Limburg Ban, Bizzbees en Flanders Business Netwerk. In 1999 werd al steun toegekend aan Vlerick Ban.

Na drie jaar pionierswerk raakt business angel financiering langzaam aan geïntroduceerd in Vlaanderen, maar blijkt tevens dat de verwachte resultaten veel te optimistisch werden ingeschat: na drie jaar zijn de netwerken niet autofinancierend. De Vlaamse BAN's hebben weliswaar minder kosten gegenereerd dan voorzien,

maar tegelijkertijd bleven ook de inkomsten onder de verwachtingen. In binnen- en buitenland blijkt 3 jaar onvoldoende om de noodzakelijke kritische massa te bereiken van ondernemers en business angels, die door middel van het betalen van bijdragen (fees) voor de vereiste inkomsten moeten zorgen. Verdere steunverlening moet bijgevolg afhankelijk zijn van een meer effectieve werking van de netwerken. Schaalvergroting is hiervoor cruciaal.

Tegen 2004 moeten de vier bestaande netwerken zijn gefusioneerd waarbij de verschillende modi operandi en prijszettingen worden geharmoniseerd. Daarbij worden de “best practises” van elke BAN als norm genomen. De fusie zorgt voor schaalvergroting van de marktplaats (vraag en aanbod) waardoor het netwerk aantrekkelijker is voor (potentiële) business angels en ondernemers: ondernemers worden op een snellere manier in contact gebracht met meer business angels en business angels krijgen toegang tot meer projecten van ondernemers. De eerste resultaten van de schaalvergroting zouden al in 2004 te merken moeten zijn. Belangrijker nog is dat de fusie het netwerk de zo noodzakelijke kritische massa en groeipotentieel moet geven om daadwerkelijk uit te groeien tot een effectieve marktplaats. Afzonderlijk zouden de netwerken nog vele jaren nodig hebben om eenzelfde schaal te verkrijgen.

Over een periode van 3 jaar (2004-2006) zal maximaal 1.155.000 euro steun worden toegekend aan het fusienetwerk. Vernieuwend is dat de steunverlening niet langer louter op basis van bewezen kosten zal gebeuren, maar gedeeltelijk op basis van outputindicatoren. 40% van de steun zal afhangen van het aantal gelanceerde projecten, eerste contacten, aangesloten business angels en overeenkomsten dat het netwerk kan aantonen. Aan elk van deze indicatoren is een steunbedrag gekoppeld.

2.3 Een innoverend Vlaanderen

2.3.1 Excellentiepolen

Tussen het economisch beleid en het technologisch innovatiebeleid vindt men vanzelfsprekend een aantal raakvlakken. De brug slaan tussen de economische en technologische innovatie wordt verwezenlijkt in een aantal projecten die gedragen worden door minister Patricia Ceysens, minister van economie en Dirk Van Mechelen, minister van wetenschappen en technologische innovatie.

2.3.1.1 De voertuigindustrie : Flanders Drive

Het project Flanders' DRIVE (www.flandersdrive.be) beëindigt stilaan het tweede werkingsjaar. Dit initiatief beoogt het opzetten van een kenniscentrum ter ondersteuning van de toeleveranciers aan de voertuigsector. Het ontwikkelt zich rond twee geïntegreerde deelinitiatieven de uitbouw van een Test- en Engineeringcentrum en een cluster of netwerk die een ondersteunende structuur levert voor onderzoek en kennisverspreiding.

Wat het test- en engineeringcentrum betreft, werd de eerste steen gelegd in het voorjaar van 2003. Begin 2004 dient de bouw volledig gerealiseerd te zijn. Op dat moment zal een performante rekencapaciteit en materiële infrastructuur voor geïntegreerde ontwerpen ter beschikking zijn van de toeleveranciers aan de voertuigsector. De uitdaging bestaat erin deze belangrijke en waardevolle investering voldoende bekend te maken zodat deze ook optimaal gevaloriseerd kan worden.

De cluster Flanders' DRIVE is reeds op kruissnelheid. Binnenkort kan het 100ste lid ontvangen worden. Aan de talrijke initiatieven (seminaries, infonamiddagen, groepsbezoeken aan innovatieve bedrijven, ...) participeerden reeds meer dan 1600 deelnemers. Te vermelden is ook dat vier clusterprojecten

van collectief onderzoek werden opgestart waarbij 19 partners betrokken zijn. In oktober 2003 zal voor de tweede maal een feestviering worden georganiseerd waaraan de minister Dirk Van Mechelen zal participeren.

Voor 2004 zijn de prioriteiten :

Verder uitbouw van het kennisnetwerk, en de uitstraling ervan, met speciale aandacht voor de technologische dienstverlening
Uitbouwen van een internationale samenwerking met Nederland, Duitsland en aansluiting zoeken met het Oostenrijks automotieve netwerk
Uitbreiden van het initiatief naar voertuigelektronica
Grotere betrokkenheid van de car-OEM's nastreven, met algemeen meer aandacht voor procesinnovatie
Website in Engelse taal

2.3.1.2 *Het Vlaams Instituut voor de Logistiek VIL*

Begin 2003 heeft de Vlaamse regering de definitieve beslissing genomen omtrent de financiering van de werking van het Vlaams Instituut van de logistiek (www.vil.be) voor een periode van 5 jaar met bedrag van 11,125 miljoen euro.

Dit instituut moet een leemte opvullen in de ondersteuning van de sector op het vlak van wetenschappelijk onderzoek en innovatie. Tot op heden kwam logistiek slechts marginaal aan bod in bvb. steun die het IWT aan bedrijven toekent. De logistieke sector heeft echter belangrijke troeven in Vlaanderen, door de unieke geografische ligging in het centrum van Europa. In dit kader is er een dringende behoefte aan het professioneel ondersteunen van de logistieke dienstverleners. Het Vlaams Instituut voor de Logistiek moet dan ook uitgroeien tot het kenniscentrum in Vlaanderen op het vlak van logistiek.

Om voorgaande doelstelling te bereiken werden twee grote domeinen van activiteit gedefinieerd. Vooreerst kennisopbouw en innovatie. Door effectief zelf onderzoeksprojecten te starten wil het Instituut zich onderscheiden van de klassieke belangenverenigingen en een basis leggen voor efficiënte dienstverlening naar de logistieke bedrijven toe. Daarnaast is de opdracht Promotie. Het Instituut wil logistieke dienstverleners die willen investeren in Vlaanderen optimaal begeleiden en knowhow aanbieden.

Midden 2003 werd het Instituut echt operationeel. De Raad van Bestuur werd samengesteld. Een algemeen directeur werd aangeworven. Een locatie werd gevonden en ingericht. De beheersovereenkomst die de modaliteiten en de voorwaarden voor de steunverlening vastgelegd werd door alle partijen ondertekend.

In de herfst 2003 zal de operationele strategie worden vastgelegd, de staf worden aangeworven en de eerste onderzoeksprojecten zullen kunnen van start gaan.

Voor 2004 worden de volgende prioriteiten voorzien:

VIL moet haar plaats hebben ingenomen in de sector; voldoende leden, erkenning als kenniscentrum; Dienstverlening aan de leden moet degelijk uitgebouwd worden: één van de meest geavanceerde portals van dit moment met een logistieke databank, classificatie van opleidingen, ter beschikking stellen van rapporten en studies (eigen of van derde organisaties waarmee een akkoord werd bereikt), permanente enquêtering naar onderwerpen, een maandelijkse nieuwsbrief,...

Research strategie is bepaald en geïmplementeerd; het innovatiemodel van de strategische werkgroep is uitgewerkt; 5 strategische werkgroepen moeten operationeel zijn in de loop van 2004; De eerste resultaten van de eerste deelprojecten worden opgeleverd.

Business Development strategie is bepaald en geïmplementeerd, waaronder een actieplan en pipeline management met FIT; deelname aan een aantal oordeelkundig geselecteerde missies en acties georganiseerd door FIT.

Afsluiting van samenwerkingsakkoorden met partners (nat. en internat. kennisinstellingen, organisaties, opleidingscentra...)

Mede-organisatie met de Vereniging Voor Economie van het Vlaams Wetenschappelijke Economisch Congres 2004 over Logistiek in Antwerpen (600-800 deelnemers). Daarnaast wordt een aantal kleinere workshops en events voorzien.

2.3.1.3 *Kennisnetwerk mechatronica*

Op 28 februari heeft de Vlaamse regering de definitieve beslissing genomen om de werking van het Flanders' Mechatronics Technology Centre 'FMTC' financieel te ondersteunen. Het centrum zal, in nauwe samenwerking met de K.U.Leuven (afdeling PMA) en het Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Metaalverwerkende Nijverheid (WTCM) instaan voor de technologische kennisopbouw in de Vlaamse mechatronica sector.

Het onderzoekscentrum moet zich op een termijn van vijf jaar positioneren als een topinstituut in Europa op het vlak van mechatronica onderzoek. De doelstelling is dat de kerngroep van 15 bedrijven uit de sector, die mee de onderzoeksstrategie bepalen en actief participeren in de onderzoeksprojecten, op die manier tot de wereldtop in hun segment kunnen blijven behoren.

Het basis- en toegepast onderzoek moet een kritische massa bereiken binnen het kader van drie geselecteerde hoofdthema's:

sensoren en microsystemen;
hoogperformante modulaire machines;
mechatronica als bouwsteen 'digitale fabriek van de toekomst'

De activiteiten van het centrum zullen bestaan uit:

opbouwen en up-to-date houden van de technologische competentie (basisonderzoek);
collectieve projecten van kennisopbouw (collectief onderzoek);
projecten die gericht zijn op het ontwikkelen van specifieke bedrijfskennis;
deelname aan Europese projecten.

Medio 2003 werd de Raad van bestuur samengesteld en de algemeen directeur aangeworven. De beheersovereenkomst werd gefinaliseerd en ondertekend door alle partijen.

Flanders' Mechatronics Technology Center (FMTC) zal dus in 2004 zijn eerste volledig werkingsjaar ingaan. In dit jaar zal het FMTC verder uitgebouwd worden, zowel wat betreft personeelskader en infrastructuur als wat betreft de operationele structuur. Het onderzoekspersoneel zal samengesteld worden uit eigen aanwervingen en detacheringen vanuit de leden (bedrijven, PMA en WTCM). Bijzondere inspanningen zullen geleverd worden naar de opleiding van deze onderzoekers door kennisoverdracht vanuit PMA en WTCM. Een volledig programma van onderzoeksprojecten zal gedurende dit eerste werkjaar opgestart worden. Daarbij zullen ook de nodige processen en structuren voor de definitie en de uitvoering van projecten, zoals de gebruikerscomités en de wetenschappelijke adviesraad, operationeel gemaakt worden. FMTC zal in 2004 ook de nodige initiatieven nemen om zich kenbaar te maken binnen de Vlaamse onderzoekswereld. Hierbij wordt gedacht aan de deelname aan seminars en het toetreden tot onderzoeksnetwerken. Bovendien zullen de eerste contacten opgezet worden met vergelijkbare Europese onderzoekscentra. Tenslotte zal het opzetten van instrumenten voor een vlotte communicatie met de leden een belangrijk aandachtspunt zijn voor 2004.

2.3.1.4 *Het Incubatiepunt Geo-informatie*

Op 18 juli 2003 heeft de Vlaamse regering de definitieve beslissing genomen om de werking van het Incubatiepunt Geo-Informatie 'IncGeo' financieel te ondersteunen. De financiering van de opstartperiode van drie jaar voorziet enerzijds in een enveloppe van de Vlaamse overheid ten bedrage van 7.375 M€, en anderzijds 0.825 M€ projectbijdragen vanuit bedrijven om aan de geschatte kapitaalsbehoefte van 8.2 M€ te voldoen. Na deze periode moet het incubatiepunt ernaar streven een zelfstandige koers te varen zonder structurele overheidsfinanciering, waarbij alternatieve financieringsvormen moeten worden aangezocht, zoals projectonderzoek (binnen het kader van regionale, nationale en internationale programma's), contractonderzoek en uiteraard inkomsten uit valorisatie van producten.

Het IncGEO is een open initiatief van de KUL (groepen ESAT/Visics GfG en LBNL binnen SADL) en VITO (TAP), versterkt door deelname van de VUB (IRIS / Etro en CCG) en RUG (IRI m.n. Vakgroep

Geografie en TELIN). Aanvullend zal een samenwerking met de KMS (Signal Image Center - SIC) worden ingebouwd om o.a. hun ervaring in het operationaliseren naar eindproducten binnen het domein in te schakelen.

De missie van IncGEO is de drempel voor gebruik van ruimtelijke informatie door overheidsadministraties, industrie en de burger dermate te verlagen zodat betere, meer geactualiseerde en op een kostefficiënte wijze geproduceerde rijke informatie aangeboden en aangewend kan worden voor beleid en management, informatie en monitoring. Daartoe zal IncGEO zich toeleggen op het ontwikkelen van generische 'tools' voor 'enhanced feature and feature change detection'.

Op korte termijn dienen nog de volgende elementen afgewerkt te worden:

De formele oprichting van de vzw;

De aanduiding van de bestuurders door de Vlaamse regering en de samenstelling van de Raad van bestuur;

De afwerking en de ondertekening van de beheersovereenkomst;

Het verder afspreken van de precieze betalings- en daaraan gekoppelde rapporteringsmodaliteiten.

Verwacht wordt dat de Incubatiepunt Geo-Informatie in 2004 volledig operationeel kan worden.

2.3.1.5 *Excellentiepool Jong ondernemerschap*

Uit de reeds geciteerde GEM-studie blijkt duidelijk dat Vlaanderen achterop hinkt inzake ondernemerschap. Slechts 2.6 procent van de Vlamingen denkt eraan om op korte termijn met een eigen onderneming te beginnen, waarmee Vlaanderen zich helemaal onderaan de rangschikking situeert. Voorts duidt de studie: "Effects of human capital and social capital on entrepreneurial activity", eveneens uitgevoerd door medewerkers van het Steunpunt, op het belang van rolmodellen als voorbeeld voor ondernemerschap. Niet zozeer het studietraject, maar wel opgedane praktijkervaring zet individuen ertoe aan om effectief met een eigen onderneming te beginnen.

Eén van de oorzaken van het ondermaatse ondernemerschap in Vlaanderen is dat het onderwijs te weinig ondernemend gedrag uitlokt. Elk kind, elke student moet namelijk durven zelfstandig te werk gaan, moet durven iets ondernemen, moet durven zelf het heft in handen nemen. Het bestaande beeld van de ondernemer blijkt immers voor veel jongeren een drempel om ondernemerschap als doel te zien. Het effect wordt nog versterkt omdat ook ouders en leerkrachten dikwijls een onjuist beeld hebben van de ondernemer.

Dit probleem kan worden opgelost door rolmodellen in de klas te brengen. Durowse and Elliot stellen - in een studie voor Junior Achievement Verenigde Staten - vast dat de beste reden om kinderen in te leiden in de wereld van de bedrijven en de handel, is dat het hen een vroege actieve ervaring oplevert wat betreft het ondernemerschap en het nemen van initiatieven. Het moedigt hen eveneens aan om na te denken over hoe ze hun talenten kunnen gebruiken. Deze studie toont ook aan dat leerkrachten en ouders bevestigen dat een programma rond ondernemend gedrag in het lager onderwijs de kinderen goed doet op diverse manieren.

Indien we willen dat de jeugd reeds op jonge leeftijd een ondernemend gedrag aanleert, moeten we ze naast de onderwijzers en de ouders, eveneens in contact brengen met ondernemers. En dit in zeer diverse werkvormen. In Schotland komen, net als in een groot aantal andere landen, gesimuleerde ondernemingen en mini-ondernemingen voor. Interessant is dat dat reeds vanaf de basisschool gebeurt. Sinds 1993 loopt de Scotland's Business Birthrate Campaign. De nadruk wordt gelegd op die vaardigheden en attitudes die een ondernemende houding ontwikkelen - in de brede maatschappelijke betekenis van het woord. De motivatie om iets te bereiken, behoefte aan autonomie en zelfstandigheid, creativiteit en originaliteit, initiatief nemen, gecontroleerd risico durven nemen, zoeken van mogelijkheden, stellen van doelen, zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen, ... zijn maar enkele voorbeelden van de beoogde sleutelcompetenties.

In Europa is een ganse beweging op gang gekomen die loopt onder de noemer 'Entrepreneurship Education'. Het Zweedse onderzoek "What has happened afterwards? (Centre of Market Analysis)

doet een onderzoek naar de beroepen van de deelnemers aan mini-ondernemingen van de periode 1980-1998. In de leeftijdsgroep + 29 jaar heeft - of heeft gehad - 20% van de gewezen 'mini-ondernemers' een eigen zaak. 87% van de gewezen studenten verklaren dat hun kennis van 'how to run a business' en hun probleem oplossend vermogen gestegen was dankzij de programma's. Over de jaren tekenden de gewezen 'mini-ondernemers' voor een tewerkstelling van 16.000 mensen.

In dit kader is het dus erg belangrijk om ondernemerschap als attitude nog sterker te gaan promoten in het onderwijs, waarbij duidelijk de optie wordt gelicht om aan de hand van praktijkvoorbeelden jongeren te initiëren in het ondernemerschap. Op dit ogenblik zijn enkele succesvolle instanties reeds actief in het onderwijs (cf. mini-ondernemingen die worden beheerd door de VZW Vlaams Jonge Ondernemingen) en werden ook recentelijk de brug-projecten met succes gelanceerd.

Deze verschillende acties wijzen meer en meer op de nood aan een excellentiepool die de verschillende acties beter op elkaar afstemt, instaat voor de kwaliteitscontrole en last but not least ook borg staat voor voldoende inhoudelijke afdekking van de problematiek van het jong ondernemen (cf. waarbij maximaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden van ICT). De integratie van ondernemersvaardigheden impliceert immers een pedagogische vertaalslag van de ondernemerswereld naar de jongere toe wat resulteert in nieuwe methodieken en manieren van aanpak. Kennis van zowel de ondernemerswereld als het onderwijsgebeuren is bijgevolg een *conditio sine qua non*. Ook een professionele coaching van het lerarenkorps moet in dit kader worden beschouwd.

Er wordt bijgevolg voorgesteld om deze regisseur te enten op de reeds bestaande VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen zodat met een minimum aan bijkomende middelen deze taak kan worden opgenomen. De missie van Vlaamse Jonge Ondernemingen vzw (1977) is - als een neutrale organisatie - om de Vlaamse jeugd de prikkel voor ondernemerschap te geven in een gezamenlijke win-win onderwijs-bedrijfsleven. Vandaag de dag heeft Vlajo een vaste positie in het middenveld tussen school en bedrijf bewerkstelligd. Met haar 4D pedagogisch plan (Dromen-Doen-Durven-Doorzetten) richt Vlajo zich tot doelgroepen van 5 tot 25 jaar (lager onderwijs tot en met universiteiten)⁷.

Aan de VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen werd gevraagd om nog dit najaar een concreet businessplan uit te werken waarin geciteerde doelstellingen worden verwerkt. In vergelijking met de huidige situatie is het wel de bedoeling dat het aandeel van derdengeld in de nieuw op te richten excellentiepool wordt opgetrokken.

2.3.1.6 *Excellentiepool Design Vlaanderen*

Het concurrentievermogen van ons land en onze ondernemingen hangen af van de het vermogen om betere, superieure producten en diensten te vervaardigen en te verkopen, waarvoor de consument bereid is een hogere prijs te betalen. Het concurrentievermogen kan ook worden gecreëerd door te produceren of prestaties te verrichten aan lagere kosten en tegen aantrekkelijkere prijzen.

Design en industriële vormgeving kunnen op beide genoemde manieren een gunstige invloed hebben op het concurrentievermogen van onze bedrijven:

Voor ondernemingen die een prijsgerichte concurrentie voeren, kan design en industriële vormgeving de productiekosten beperken door onder meer een beperktere en rationelere inzet van productiemiddelen te bewerkstelligen.

Voor ondernemingen die concurreren op kwaliteit, kan design het element zijn dat een extra toegevoegde waarde levert aan het product (unique selling proposition) waardoor een (gevoelige) meerprijs kan worden gerechtvaardigd. Design zwengelt zondermeer de creatieve economie en het innovatief ondernemerschap aan.

⁷ Met een jaarlijkse groeipercentage van 25 % behoort Vlajo tot de Europese Top 5 (36 leden landen). De didactische programma's die Vlajo aanbiedt aan het onderwijs ([Kid@Bizz](#), Mini-ondernemingen, Small Business Projects) zijn door de Europese Commissie (DG Enterprise, 2003) erkend als 'Best Practise' in de sector Entrepreneurship Education. Vlajo is voor Vlaanderen de officiële vertegenwoordiger van de Europese koepelorganisatie "Junior Achievement - Young Enterprise Europe".

Een studie omtrent de economische relevantie van design⁸ wees uit dat design een economisch voordeel oplevert voor ondernemingen. 67,7 % van de ondervraagde ondernemingen maakt gewag van een maatschappelijke meerwaarde, 38,2 % van een betere concurrentiele positie en 45,3% van een grotere werknemerstevredenheid.

Uit een benchmarkstudie⁹ van Europese designcentra, waaraan 21 designcentra in Europa, Japan en Korea meewerkten, blijkt bovendien dat in de meeste onderzochte landen design een belangrijk instrument is in het kader van het economisch beleid. Design wordt dikwijls ook gezien ter promotie en verbetering van het imago van de regio en kan aangewend worden om de economische activiteit in de regio aan te zwengelen.

In Europa vinden bestaat er een mix van publieke en private, alsook van gemengde designcentra. Zij hebben twee belangrijke doelgroepen: bedrijven en designers. Daarna komen in volgorde van belangrijkheid de consumenten, universiteiten en hogescholen en de overheid. Musea zijn tenslotte van ondergeschikt belang.

De studie formuleerde een 'gezamenlijke' missie voor de designcentra uit de benchmark, namelijk:

"De creatie van een netwerk en een kenniscentrum (steunpunt) voor alle betrokken partijen (doelgroepen) met het oog op de promotie van design ter ondersteuning van de economische activiteiten"

Een eerste kritische succesfactor is visibiliteit en uitstraling. Daarnaast wordt vooral het belang beklemtoond van een voldoende financiële en beleidsmatige inbreng vanwege de overheid, het realiseren van voldoende kritische massa via een breed, regionaal, nationaal en internationaal netwerk en een gegarandeerde kwaliteit in de dienstverlening en niet in het minst, het creëren van een brede bewustwording bij het publiek en het bedrijfsleven van de aanwezigheid, de toegevoegde waarde en de effecten van design in de maatschappij.

In Vlaanderen is de dienst vormgeving binnen het VIZO actief met als specifieke opdracht vormgeving en design in economische context en naar het brede publiek te stimuleren en te promoten. De dienst vormgeving werkt met beperkte middelen en zit vooral verstopt onder de VIZO-koepel, zodat de kritische massa en visibiliteit ontbreekt om voelbaar effecten te sorteren in Vlaanderen.

Flanders design – Design Vlaanderen

Design is te beschouwen als een belangrijke tool binnen het groter geheel van het totale economisch beleid. Design is een uitstekend marketinginstrument voor het ondersteunen en stimuleren van innovatieve economische activiteiten. De gedane studies bewijzen enerzijds het economisch nut van design in Vlaanderen, en anderzijds de nood aan een door de overheid gestuurd geïntegreerd designbeleid, verankerd in een kenniscentrum.

Er zal daarom in 2004 een kenniscentrum inzake design worden opgezet. *Flanders Design* moet een ontmoetingsplaats worden voor designers en gebruikers van design. Naast de promotionele activiteiten moet het aandacht hebben voor beleidsvoorbereiding. Als voornaamste taken gelden: inventarisatie, documentatie en informatie omtrent design in Vlaanderen, promotie en sensibilisering en vooral bedrijfsgerichte acties om Vlaamse KMO's effectief te stap te doen zetten naar het integreren van industriële vormgeving in hun processen. Naar analogie met het Vlaams Instituut voor de Logistiek worden via de procedure van strategische werkgroepen een aantal thema's gedefinieerd waarvoor generieke kennis wordt opgebouwd.

De dienst vormgeving van het VIZO beschikt momenteel over onvoldoende middelen, kritische massa en visibiliteit om een zichtbaar en voelbaar design(bewustmakings)beleid te voeren. Om echter beter aansluiting te zoeken bij concrete noden in de bedrijfs- en academische wereld moeten de PPS-mogelijkheden maximaal worden benut. Gedurende de komende vijf jaar moet de excellentiepool het aandeel van derdengeld aanzienlijk weten op te drijven.

⁸ Studie "Impact van design op het bedrijfsleven in Vlaanderen", onderzoeksbureau Compagnie, 26 juni 03

⁹ Studie "Benchmarking Europese Designcentra", Deloitte & Touche, 7 april 2003

Op 20 oktober 03 wordt een rondetafel georganiseerd met de diverse actoren inzake design, zijnde designers, consultants, bedrijfswereld, academici en designorganisaties. De conferentie is het startsein voor een gericht designbeleid vanuit de overheid. Bovendien zullen buitenlandse PPS-formules bestudeerd worden. Op basis van de bekomen inzichten moet dit jaar een concreet business plan worden gefinaliseerd met betrekking tot de concrete werking van de excellentiepool. De concrete budgettaire consequenties kunnen bijgevolg nog niet worden ingeschat.

2.3.1.7 *Excellentiepool e-government en breedbandcommunicatie*

De uitbouw van e-government is een complexe aangelegenheid. Heel wat vaardigheden, structuren, werkprocessen en expertise moeten optimaal op elkaar afgestemd zijn opdat het e-government maximaal haar doelstellingen en intenties kan bereiken.

Uit de ervaring blijkt dat de overheid bepaalde cruciale expertise en vaardigheden vaak niet in huis heeft, waarover de private sector wel beschikt. Het betreft vooral het snel, efficiënt en resultaatgericht implementeren van nieuwe ICT-ontwikkelingen in het e-governmentgebeuren. Het is van groot belang om deze vaardigheden en expertise van de private sector in het e-governmentgebeuren binnen te brengen.

Daartegenover werkt de overheid in een democratisch gelegitimeerde rechtstaat, waar niet altijd dezelfde regels, procedures en standaarden als in de private sector gelden (zoals de principes van rechtmatigheid en rechtszekerheid). In deze overheidsomgeving voelen private ondernemingen zich niet altijd even gemakkelijk, wat hun commitment, innovatie-initiatieven en investeringen in de uitbouw van e-government kan ondermijnen. Nochtans zullen ondernemingen voor een succesvolle uitbouw van e-government hierop moeten inspelen.

De ontwikkeling van een excellentiepool voor de uitbouw van e-government in PPS-verband biedt hiervoor een concrete vertaling. Met deze excellentiepool wordt dus het noodzakelijke samenwerkingverband tussen de private en de publieke sector voor de uitbouw van e-government organisatorisch en voor langere tijd vorm gegeven.

Ook de evolutie naar een digitale informatiemaatschappij, waarbinnen breedbandcommunicatie een belangrijke rol speelt, is een onomkeerbaar gegeven. Om deze transformatie vlot te laten verlopen en Vlaanderen om te vormen tot een succesvolle informatiemaatschappij is een voortdurende investering in onderzoek en ontwikkeling op het vlak van breedbandcommunicatie noodzakelijk. Bij dergelijk onderzoek dienen alle aspecten die de ontwikkeling en exploitatie van breedbanddiensten mogelijk moeten maken in rekening genomen te worden, en dit zowel op technologisch, regelgevend, juridisch als maatschappelijk vlak.

De complexiteit en multidisciplinariteit van de voorgestelde problematiek en de actuele economische situatie maken dat dergelijk onderzoek niet uitgevoerd kan worden door de individuele onderzoeksgroepen binnen bedrijven en universiteiten. Een nieuw interdisciplinair centrum, met als primair doel het vormen van hoogcompetent menselijk kapitaal en het verrichten van onderzoek ten dienste van zowel de Vlaamse overheid als het Vlaamse bedrijfsleven en dit op het vlak van alle hoger vermelde aspecten zijn daartoe het beste middel

De ontwikkeling van een excellentiepool voor de uitbouw van e-government in pps-verband en de uitbouw van een virtueel centrum inzake breedbandcommunicatie, dienen op elkaar te worden afgestemd.

2.3.1.8 *Excellentiepool Voeding van de Toekomst*

Duurzame groei van onze Vlaamse Voedingsindustrie kan niet enkel gebaseerd zijn op acquisitie en schaalvergroting. Doorgedreven innoverend inspelen op veranderingen is de beste onderbouw voor

expansie. Deze veranderingen volgen uit zich wijzigende consumptiepatronen, regelgeving, al dan niet gemediatiseerde trends, nieuwe nutritionele inzichten, aangestuurde geografische markten e.a.

Binnen de voor Vlaanderen belangrijke voedingsindustrie - met een gezamenlijke omzet van ca. 100 miljard € en meer dan 6000 bedrijven - is innovatie een absolute noodzaak om op de zich mondialiserende markt het verschil te maken en daardoor ook de continuïteit van vestiging binnen Vlaanderen te garanderen.

Het gericht stimuleren van innovatie binnen onze Vlaamse voedingsindustrie is een kritische voorwaarde om de competitiviteit en de Vlaamse verankering van onze bedrijven te garanderen. Een toekomstgericht kenniscentrum voor de voedingsindustrie zal werken vanuit de combinatie van binnen Vlaanderen beschikbare kennis en de gevraagde omkadering voor innovatie. De nagestreefde doelstellingen hebben als gemene deler:

het tastbaar maken van innovatie binnen bedrijven;
door het uitwerken en ter beschikking stellen van innovatieve kennis, bruikbaar vertaald voor de verschillende sectoren binnen de voedingsindustrie (eg. strategisch basisonderzoek, collectief onderzoek);
voor de ontwikkeling van kwalitatief hoogstaande voeding;
en dit in het licht van de lange termijn eisen zoals die aan onze voeding zullen worden gesteld door de markt en regelgeving.

Doelgroep zijn de bedrijven binnen de voedingsindustrie, met R&D centrum in Vlaanderen, in het algemeen en (startende) KMO's in het bijzonder. In een dergelijke aanpak wordt voor alle betrokken actoren een belangrijke meerwaarde gerealiseerd:

de universiteiten en onderzoeksinstituten kunnen een grotere groep bedrijven bereiken met hun kennis dan vandaag het geval is;
meer bedrijven krijgen gemakkelijker toegang tot (generische en later bedrijfsgerichte) kennis die hun ontwikkelingsactiviteiten ondersteunen en versnellen;
de overheid ziet meerwaarde door het operationaliseren van kennis naar bruikbare producten en tools.

2.3.2 Vernieuwde expansiesteun

Met de hervorming van de expansiesteun werd opnieuw een belangrijk deel van het Vlaamse instrumentarium in een nieuw kleedje gestoken. In tegenstelling tot de oude regeling werd door de Vlaamse regering geopteerd voor een gesloten enveloppesysteem, gekoppeld aan een snelle doorlooptijd van de dossierbehandeling. Op deze wijze wenst de Vlaamse regering aan deelnemende ondernemingen snel duidelijkheid te verschaffen over het feit of ze ja dan nee een investeringspremie kunnen krijgen en wel hoeveel. Om deze snelle doorlooptijd te kunnen garanderen, werd een systeem van calls uitgewerkt. Dit leek de enig werkbare oplossing om inderdaad de te verwachten instroom van ongeveer 5.000 dossiers op jaarbasis snel te kunnen verwerken. Bedrijven zullen concreet het ganse jaar door een investeringsproject kunnen indienen. Tweemaal per jaar wordt de call gesloten en overgegaan tot de toewijzing van het beschikbare subsidiebedrag. Een doorsnee onderneming moet op deze wijze na zes maanden weten of men daadwerkelijk in aanmerking komt voor een investeringspremie.

Om het beschikbaar subsidiebedrag zo efficiënt en effectief mogelijk te verdelen, werd ervoor geopteerd om de bedrijven te rangschikken volgens een aantal criteria. Een eerste groep criteria heeft betrekking op bedrijfseconomische parameters, een tweede groep is dan weer te relateren aan beleidsopties van de Vlaamse overheid. Voor elk van de parameters krijgt een onderneming een score die vervolgens allemaal worden gebundeld in een eindscore die de positie van de onderneming bepaalt. Bedrijven die hoog scoren op bedrijfseconomische en beleidsparementen worden bijgevolg hoog ingeschaald en komen eerst in aanmerking voor ondersteuning van hun investeringsproject. De bedrijfseconomische parameters werden afgeleid uit een falingspredictiemodel. Anders gesteld, bedrijven die hoog scoren op deze parameters kunnen als gezond worden bestempeld en hebben dus veel kans op een succesvolle verdere groei. De beleidsparementen zijn dan weer gebaseerd op het regeerakkoord alsook op de inzichten van het Pact van Vilvoorde. Zo zullen startende bedrijven die veel tewerkstelling genereren, investeren in innovatie en duurzaam produceren hoog worden

ingeschaald. Met deze hervorming van de expansiesteun wordt dit beleidsinstrument nog meer dan vroeger ingeschakeld in het stimuleren van innoverende ondernemingen.

Waar eind 2003 de eerste oproep voor kleine en middelgrote ondernemingen wordt gelanceerd, volgt in 2004 de eerste oproep voor de grote ondernemingen. Tijdens het besluitvormingsproces van de nieuwe regelgeving werden een aantal amendementen doorgevoerd ten einde het instrument in haar operationele werking te verbeteren. Zo werd de grens voor strategische dossiers, die onttrokken worden aan de wedstrijdformule, verlaagd van 25 miljoen euro tot 8 miljoen euro opdat de maatregel met meer effect in het aantrekkingsbeleid ten aanzien van buitenlandse investeerders kan worden ingeschakeld. Gezien voor deze dossiers een beslissing van de Vlaamse regering vereist is, werd een prenotificatie ingevoerd van 1 maand teneinde de leden van de Vlaamse regering toe te laten zich te beraden over het strategische karakter van het investeringsproject. Tevens werd een richtsnoer ontwikkeld om de behandeling van deze strategische dossiers af te stemmen op aantrekkingsbeleid voor buitenlandse investeringen. Naar aanleiding van de bespreking van het voorstel in de Commissie van het Vlaamse Parlement werd daarenboven gesteld dat veiligheidsinvesteringen voor steunverlening in aanmerking komen mits deze investeringen integraal deel uitmaken van een globaal investeringsproject.

In 2003 werd concreet gestalte gegeven aan de indicatoren op basis waarvan ondernemingen zullen worden beoordeeld. Gezien het karakter van de wedstrijdformule dienen deze indicatoren dusdanig te zijn opgevat dat het resultaat van de call onmogelijk kan worden betwist. Er werd daarom gekozen voor zeer duidelijke, soms zelfs mathematische criteria om dit risico in te dijken.

Voor de steun aan kleine en middelgrote ondernemingen in het Vlaamse Gewest worden volgende indicatoren gebruikt:

Max. punten	Beleids criterium	Bedrijfseconomisch criterium
0.25	Gevraagde versus maximaal toelaatbare steun	
0.25	Duurzaamheid via certificering	
0.25	ICT (operationele website)	
0.25	Leeftijd van de onderneming	
0.5	Tewerkstelling	
0.15		Autofinanciering van het investeringsproject
0.13		Tewerkstelling versus bruto toegevoegde waarde
0.39		Cashflowgeneratie voor belastingen
0.33		Loonkost versus bruto toegevoegde waarde

Voor de steun aan grote ondernemingen in regionale ontwikkelingszones gaat het om volgende indicatoren:

Max. 2.5punten	Beleids criterium	Bedrijfseconomisch criterium
0.3	Gevraagde versus maximaal toelaatbare steun	
0.3	Duurzaamheid via certificering	
0.3	Som van uitgaven O&O + octrooien/licenties versus toegevoegde waarde	
0.1	ICT (operationele website)	
0.5	Tewerkstelling	
0.16		Autofinanciering van het investeringsproject
0.43		Cashflowgeneratie voor belastingen
0.41		Loonkost versus bruto toegevoegde waarde

De verschillen kunnen als volgt worden geduid: bij de KMO's wordt het innovatiecriterium via een ICT-indicator afgetoetst terwijl dit bij grote ondernemingen met een ratio wordt gemeten. De oorzaak dient gezocht in het feit dat ondernemingen die niet jaarrekeningplichtig zijn of slechts onderworpen zijn aan een verkort schema deze data niet kunnen genereren. In de KMO-lijn worden startende ondernemingen positief gediscrimineerd in vergelijking met rijpere ondernemingen gezien de eerste categorie regulier meer financieringsproblemen hebben dan de laatste. Wat betreft de bedrijfseconomische parameters werden de ratio's gehaald uit een falingspredictiemodel, zij het met beperking tot deze ratio's die het meest significant zijn bij de bepaling van de overlevingskansen van de onderneming.

3 Een competitief en concurrerend Vlaanderen

3.1 Administratieve vereenvoudiging en fiscale kosten verlagen

3.1.1 Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) en Kerntakendebat

In de beleidsbrief Economie 2003 werd verwezen naar een aantal afspraken met het provinciale en lokale niveau (gemeenten en OCMW's) en het feit dat die afspraken in een bestuursakkoord zouden worden gegoten. De Vlaamse regering en haar partners hielden op dit vlak hun woord. Het bedoelde bestuursakkoord werd immers ondertekend op 25 april 2003: afspraken werden daardoor engagements:

Het sociaal-economisch streekbeleid is niet langer een gewestelijke kerntaak. De concretisering hiervan is te vinden in zowel het ontwerp van decreet tot oprichting van het Huis van de Vlaamse Economie (HVE) als dat van de Provinciale Ontwikkelings Maatschappijen (POM's) (zie verder). De regionale beleidsadviserings- en overlegstructuren met als overkoepelende structuur de regionale samenwerkingsverbanden (ERSV) worden een feit. Het voorontwerp van decreet werd op 18 juli 2003 principieel door de Vlaamse regering goedgekeurd.

Tot implementatie van dit alles werd de HVE-taskforce dit voorjaar opgestart; deze m.b.t. de implementatie van de RESOC-/SERR-structuur net voor de zomer.

De omvang, complexiteit én gelijktijdigheid van de veranderingstrajecten BBB en Kerntakendebat onmiskenbaar hebben hun invloed gehad op de realisatiesnelheid van deze trajecten. Op dit ogenblik liggen de kaarten evenwel vrij gunstig:

Op 25 april 2003 werd – zoals reeds hoger gesteld – het interbestuurlijk akkoord ondertekend.

Op 9 mei 2003 werd het comptabiliteitsdecreet principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering. Momenteel ligt het bij de SERV en Raad van State voor advies. De parlementaire behandeling van het decreet wordt verwacht voor het najaar.

Op 9 juli 2003 verleende het Vlaams Parlement zijn goedkeuring aan de ontwerpdecreten Bestuurlijk Beleid en Strategische adviesraden.

Tussentijds werd – onder impuls van de medio vorig jaar aangestelde veranderingsmanager voor EWT – een doelmatige projectwerking opgezet die het quasi volledige voorbereidende regelgevend werk heeft afgerond en reeds vergevorderde voorstellen heeft geformuleerd m.b.t. de concrete organisatiestructuur binnen het beleidsdomein. Finalisatie is voorzien in het najaar.

Waar 2003 duidelijk een voorbereidend jaar was, wordt 2004 een implementatiejaar. Zowel het Economie-personeel als het Economie-cliënteel hebben recht op duidelijkere en efficiëntere structuren en dienstverlening, die vertrekken vanuit de logica van de ondernemer.

3.1.2 Het Huis van de Vlaamse Economie (HVE)

3.1.2.1 *Situering*

Op 6 december 2002 keurde de Vlaamse regering de oprichting van het Huis van de Vlaamse Economie goed.

Binnen het toekomstige vernieuwde Vlaamse overheidslandschap zal het Huis instaan voor het bevorderen van het duurzaam ondernemerschap in het Vlaams Gewest door te functioneren als laag- en breeddrempelige frontoffice voor kandidaat-ondernemers, ondernemers en ondernemingen voor alle eerstelijns hulp.

Bij de organisatie van het Huis van de Vlaamse Economie ligt de klemtoon op de uitbouw van structuren dicht bij het werkveld. Per provincie wordt minimum één vestiging uitgebouwd. De rol van

de overkoepelende cel beperkt zich tot de gecoördineerde sturing en de ondersteuning van de provinciale vestigingen. Die provinciale vestigingen geven op hun beurt voeding aan de overkoepelende cel én het beleidsdepartement. Een basisdienstverlening zal worden gegarandeerd. Deze omvat een pooling van de diensten bedrijfsadvies binnen de huidige GOM's, het VIZO enerzijds, de dienst vormgeving binnen het VIZO anderzijds en tot slot het preventief bedrijfsbeleid.

Overeenkomstig het reeds hoger geciteerde bestuursakkoord wordt het takenpakket inzake streekontwikkeling die de huidige GOM's ontplooiën, toevertrouwd aan het provinciale en lokale niveau. Het aangewezen instrumentarium voor de uitvoering van het streekontwikkelingsbeleid is de creatie van provinciale ontwikkelingsmaatschappijen (POM's). In algemene termen zullen de POM's instaan voor de strategie- en hefboomontwikkeling en opvolging van de economische evolutie van de provincies, de projectontwikkeling en de begeleiding die deze strategie ondersteunen, de advisering in verband met de uitbouw van een aangepaste economische infrastructuur en het opvolgen en analyseren van de relevante socio-economische gegevens van de provincies en de subregio's.

3.1.2.2 *Stand van zaken*

Het oprichtingdecreet voor het Huis zal door de Vlaamse regering principieel goedgekeurd worden in het najaar. De parlementaire besprekingen en goedkeuring zullen daarop volgen.

In afwachting van de inwerkingtreding van het decreet werd alvast een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen de verschillende betrokken partners. Hierin verklaren de verschillende partners zich akkoord om samen te werken en vorm te geven aan een voorlopige structuur voor het Huis van de Vlaamse Economie.

Deze voorlopige structuur van het Huis van de Vlaamse Economie bestaat uit één centrale cel en vijf provinciale antennes. Deze structuur bereidt de werking van het Huis voor, alsmede de stroomlijning van de activiteiten van de partners in functie van de taakomschrijving.

De werking van de voorlopige structuur wordt beëindigd met het in voege treden van het decreet dat vorm geeft aan het Intern Verzelfstandigd Agentschap met rechtspersoonlijkheid. Vanuit functioneel oogpunt wordt gestreefd naar een parlementaire goedkeuringsprocedure gelijktijdig met het decreet op de oprichting van de POM's.

In het kader van de implementatie van het Beter Bestuurlijk Beleid zal het Huis van de Vlaamse Economie samenwerkingsprotocollen afsluiten met entiteiten binnen het beleidsdomein EWT, met andere entiteiten uit andere beleidsdomeinen en met entiteiten uit de private sector. In deze protocollen zal enerzijds worden aangegeven welke gegevens het Huis voor de verschillende entiteiten dient te leveren en wat het Huis anderzijds qua informatieverstrekking van de andere entiteiten verwacht. Deze samenwerkingsprotocollen zullen tijdens het najaar geleidelijk aan gestalte en inhoud krijgen.

Het weze duidelijk dat het HVE géén concurrentie wenst aan te gaan met de door de federale overheid erkende unieke loketten voor het vervullen van startersformaliteiten, noch met private verstrekkers van bedrijfsadvies. Het HVE wil een algemeen informatieplatform zijn m.b.t. ondernemerschap in al zijn facetten, waarvan de dienstverlening begint waar die van anderen stopt.

3.1.3 **Milieu, energie en ruimtelijke kost**

3.1.3.1 *Ecologiesteun nieuwe stijl*

Bij de finalisering van de nieuwe ecologiemaatregel werden nog een aantal bijsturingen doorgevoerd. Zo was voorzien dat de generieke steunpercentages in de praktijk konden worden verhoogd met een bonus indien een ISO of EMAS-certificaat werd voorgelegd. Beslist werd dat ook een milieuchartercertificaat als bonusmateriaal kan fungeren gezien de promotie van dit certificaat door de Vlaamse regering naar ondernemingen toe.

De vraag om naast investeringssteun ook exploitatiesteun als subsidiabele kost in aanmerking te nemen kon, wegens gebrek aan decretale onderbouw, niet worden opgenomen. Bovendien wordt de subsidiëring van de exploitatiekosten m.b.t. hernieuwbare energie reeds ingevuld via de groene stroomcertificaten, de subsidiëring van de exploitatiekosten m.b.t. WKK door WKK-certificaten, beide onder beheer van de VREG. Wel werd de mogelijkheid tot steunverlening opgenomen indien een onderneming gedwongen wordt te herlocaliseren door milieu-overwegingen als gevolg van een administratief of gerechtelijk bevel tot verhuizing, mits deze onderneming voldoet aan de strengste milieunormen die in het nieuwe vestigingsgebied gelden.

Voor milieu-investeringen wordt de hoogte van de subsidie gekoppeld aan de milieuperformantie van deze investeringen. Dit gebeurt via het gebruik van een milieuperformantiefactor. Voor elke milieu-investering opgenomen op de limitatieve technologieënlijst, geeft deze factor aan in welke mate de investering milieuperformant is. Milieu-investeringen gericht op milieuthema's die volgens het Milieubeleidsplan en de MIRA-rapporten als prioritair worden omschreven, worden als meer milieuperformant beschouwd, en genieten van hogere steunpercentages.

Net zoals het uitvoeringsbesluit dat de steun aan grote ondernemingen regelt binnen ontwikkelingszones werd ook dit besluit mbt de vernieuwde ecologiesteun aangemeld bij de Europese Commissie waar beide dossiers zich ondertussen in het eindstadium bevinden. De lancering van de nieuwe maatregel begin 2004 is bijgevolg voorzien.

3.1.3.2 *Pilootprogramma projectgebonden mechanismen*

In het Kyoto Protocol zijn bindende doelstellingen opgenomen voor de geïndustrialiseerde landen en de landen met een economie in transitie (de Annex 1-landen) om de emissies van 6 broeikasgassen (CO_2 , CH_4 , N_2O , PFK's, HFK's en SF_6) te laten dalen met 5% in 2010. De lidstaten van de Europese Unie hebben als 'bubble' een gezamenlijke reductiedoelstelling van 8% tegen de eerste periode 2008-2012 t.o.v. het referentiejaar 1990. De reductiedoelstelling van België bedraagt 7,5%. De Vlaamse regering heeft als tussentijdse doelstelling een stabilisatie van de Vlaamse emissies van broeikasgassen voorop gesteld tegen 2005, op voorwaarde dat de federale overheid geïntegreerde maatregelen neemt op het vlak van energie, transport, fiscaliteit en productnormering. Om het Vlaamse aandeel in de reductiedoelstellingen te kunnen realiseren op een economisch en maatschappelijk haalbare manier, zal supplementair aan de binnenlandse maatregelen ook de inzet nodig zijn van flexibele mechanismen die voorzien zijn in het Protocol. Dit zijn de internationale emissiehandel, het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling (CDM) en de Gemeenschappelijke Uitvoering (JI). Deze laatste 2 zijn projectgebonden mechanismen die als doel hebben het realiseren van projecten die leiden tot emissiereducties in Annex 1-landen (JI) en niet-Annex 1-landen (CDM). Die emissiereducties creëren in JI-projecten ERU's (emissiereductie-eenheden) en in CDM-projecten CER's (gecertificeerde emissierechten), die kunnen omgezet worden in emissiekredieten door Annex 1-landen.

Via de projectgebonden mechanismen kunnen reducties gerealiseerd worden in andere landen tegen een lagere kostprijs dan een aantal reducties via binnenlandse maatregelen. Dit is van belang voor het Vlaams gewest aangezien de betrokken industrie sectoren vrijwillig al aanzienlijke inspanningen geleverd hebben om hun emissies te reduceren. Zij zullen dit engagement verder zetten via deelname aan het benchmarking convenant. Verder gaan met alleen maar binnenlandse maatregelen zou de kostprijs irrealistisch hoog kunnen laten stijgen in vergelijking met andere landen. Daarom zal de administratie Economie een pilootprogramma opstarten in nauwe samenwerking met de beleidsdomeinen Energie en Leefmilieu. Het uitgangspunt hierbij is dat de overheid niet rechtstreeks participeert in een project maar bedrijven ondersteunt voor een deel van de administratieve inspanningen en meerkost van een CDM- of JI-project. Voor de emissiekredieten die gerealiseerd worden in de ondersteunde projecten, zal de Vlaamse overheid over een voorkooprecht beschikken. De doelstelling van het pilootprogramma is het verwerven van de nodige ervaring door de overheid en de bedrijfswereld met de complexe internationale procedures en standaarden voor de projectgebonden mechanismen.

Dit moet zorgen voor de nodige basis om na de pilootfase op ruimere schaal te kunnen starten met een programma van projectgebonden mechanismen dat de noodzakelijke emissiekredieten oplevert. Bij dit alles dient men rekening te houden met het eindresultaat van de onderhandelingen over de toekomstige Europese richtlijn m.b.t. projectgebonden mechanismen en het feit dat het in werking treden van het Kyoto Protocol vereist is.

3.1.3.3 *Strategisch plan ruimtelijke economie*

Eind 2000 ging het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE) van start als vierjarig wetenschappelijk project. Tegen halfweg 2004 moet het SPRE een ruimtelijk-economische visie voor Vlaanderen uitwerken en voorstellen voor een verbeterd ruimtelijk-economisch beleid uitwerken.

De opbouw van de beleidsvisie gebeurt op basis van deelonderzoeken. De administratie Economie heeft de opdracht gekregen waar mogelijk de onderzoeksresultaten te vertalen in concrete beleidsnota's of beleidsacties.

Tijdens de eerste drie jaren van het SPRE werden alle deelonderzoeken opgestart.

In een eerste fase werd onderzoek verricht naar de knelpunten en bijhorende oplossingen bij het bouwrijp maken van bedrijventerreinen, naar het belang van de zonevreemde economie, en naar een stand van zaken van de ruimtebalans economie.

In een tweede fase werd met de ruimtelijk-economische hoofdstructuur van Vlaanderen een schets gemaakt van de bestaande economische concentratiegebieden. Het bijvoegen van de tijdsdimensie aan deze hoofdstructuur leverde inzichten in de ruimtelijk-economische dynamiek in Vlaanderen. Daarnaast werden ook de ruimtebehoefte en de locatie-eisen van bedrijven onderzocht.

In de derde fase van het onderzoek werd de ruimtelijk-economische hoofdstructuur verder verfijnd door in te zoomen op drie deelgebieden van deze hoofdstructuur: de stedelijke gebieden, de economische verdichtingsgebieden, die zich langs de verbindingswegen tussen de steden hebben ontwikkeld, en het platteland. Voor elk van deze deelgebieden werden het profiel, het locatiegedrag en de netwerkvorming van de aanwezige bedrijvigheid in beeld gebracht.

In de eerste helft van 2004 worden alle deelonderzoeken geïntegreerd in één eindrapport dat een wetenschappelijke basis zal vormen voor een ruimtelijk-economische strategie voor Vlaanderen.

3.1.3.4 *Ruimtelijk Economische Hoofdstructuur*

De *ruimtelijk economische hoofdstructuur* (REH) bevat de economische verdichtingsgebieden in Vlaanderen. De REH is een weergave van het ruimtelijk meest geconcentreerde deel van het werkgelegenheidspatroon, samenhangend met het infrastructureel netwerk.

Ze staat voor het economisch hart van Vlaanderen. Daardoor houdt ze ook de grootste economische potenties in. Binnen de REH dient de economische ruimte met de grootste zorg ondersteund en verder ontwikkeld te worden.

De grote economische potenties vrijwaren de REH immers niet van ruimtelijke problemen. De economische ontwikkeling wordt geconfronteerd met een aantal bedreigingen, zoals congestie, ruimtedruk, tekorten aan bedrijventerreinen, suburbanisatie van economische activiteiten, enzovoort. Het behouden of versterken van ruimtelijk-economische vitaliteit van de REH is dan ook een uitdaging voor het economische beleid. Maar ook het ruimtelijk, het sociaal en het milieubeleid dienen de economische vitaliteit mee te versterken.

De uitdagingen zijn divers. Er is de groeiende concurrentie tussen regio's in binnen- en buitenland om beter en sneller werk te maken van de vestigingsomgeving. Bedrijven vestigen hun activiteiten in een werkomgeving en vestigingslocatie die het best voldoet aan hun verwachtingen. Het beleid dient de bedrijfsomgeving zo goed mogelijk in te richten naar de noden van de bedrijven, rekening houdend met randvoorwaarden vanuit milieu, ruimtelijke ordening, bereikbaarheid en mobiliteit. Het is niet mogelijk bedrijven een richting uit te sturen die botst met de ondernemerslogica.

Economisch groei binnen de REH kan alleen verzekerd worden als er werk wordt gemaakt van de grenzen van de groei en van het oplossen van pijnpunten, zoals het verbeteren van de mobiliteit, het stroomlijnen van suburbanisatieprocessen, het differentiëren van economische zones, enzovoort. Een zeer belangrijke opgave is het voorzien in een voldoende en gedifferentieerd aanbod aan bedrijventerreinen om de groei van de bedrijvigheid te kunnen opvangen.

In dit kader werd een inventaris gemaakt van alle zones waar een vraag op rust voor een bestemming naar een bijkomend regionaal bedrijventerrein. Dit geeft de administratie al een zicht op de vraag naar bijkomende bedrijventerreinen. Een belangrijk economisch beleidsdoel is evenwel om zoveel als mogelijk nieuwe en meer grootschalige economische ontwikkelingen ruimtelijk op de juiste plek te concentreren en op de juiste plek een juist aanbod aan bedrijventerreinen te voorzien.

De Ruimtelijk Economische Hoofdstructuur zal hierbij fungeren als een zoekruimte en oriëntatiefactor voor nieuwe regionale bedrijventerreinen, voor grote economische locaties (bijvoorbeeld kantoorcomplexen of stationsomgevingen) en voor de inplanting van grootschalige distributie.

De ruimtelijk economische hoofdstructuur fungeert daarnaast ook als een toetskader voor de ruimtelijke beleidsplannen. Vanuit het economisch beleid kan de REH ingezet worden als een afwegingsbasis voor beleidskeuzen waar de ruimtelijke en de economische logica op mekaar afgestemd dienen te worden.

Tot slot dient de REH ingezet te worden als een communicatief middel. Als instrument voor de vertaling van de ruimtelijk-economische doelstellingen naar concrete acties op het terrein, maakt het andere sectoren en beleidsvelden duidelijk dat ook de economische keuzen inzake ruimtegebruik op een wetenschappelijk en beleidsmatig onderbouwde basis gestoeld zijn.

3.1.3.5 Geoloket bedrijventerreinen

Al geruime tijd wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een bedrijventerreineninventaris. Deze inventaris geeft een overzicht van de infrastructuur, de percelering en het gebruik van de bedrijventerreinen in het Vlaamse Gewest. Tegen eind 2003 moet de basisinventaris afgewerkt zijn. Ondertussen werden ook inspanningen geleverd om de actualisering van de inventaris te versnellen.

Een volgende stap is het bevrraagbaar maken van de inventaris voor derden. Niet alleen de tekstuele dimensie maar ook de geografische dimensie moet raadpleegbaar zijn. Hiervoor zal een ‘*Geoloket bedrijventerreinen Vlaanderen*’ ontwikkeld worden. Op deze wijze wordt het voor een geïnteresseerde vrager mogelijk om via het internet de stand van zaken van alle bedrijventerreinen te consulteren op verschillende schaal- en bevragingsniveaus.

3.1.3.6 *Uitrusting van bedrijfsterreinen en -gebouwen*

Vlaanderen kent een tekort aan bedrijventerreinen. Aangezien de aanwezigheid van goede terreinen mee de concurrentiekracht van een regio bepaalt, moet dit tekort aangevuld worden. De invulling van dit tekort moet gebeuren via een onderbouwd ruimtelijk-economisch beleid met ontwikkelingsstrategieën voor Vlaanderen en de subregionale entiteiten. Eenmaal bepaald waar een terrein kan komen, moet het terrein ook daadwerkelijk aangelegd worden.

De aanleg van een nieuw bedrijventerrein is niet evident. De maatschappelijke weerstand is vaak groot. Aan deze bezwaren moet tegemoet gekomen worden via een kwaliteitsvolle invulling van de bedrijventerreinen. Bij de inrichting van het terrein moet aandacht besteed worden aan ecologische en ruimtelijke randvoorwaarden, de mobiliteit en de beeldkwaliteit.

Zowel voor de planmatige aanpak van de inplanting van terreinen als voor de kwaliteitsvolle invulling ontbraken tot nog toe de instrumenten. Weliswaar zijn in het nieuwe subsidiebesluit een aantal verplichtingen naar inrichting opgenomen, maar deze gelden enkel voor de terreinen die aangelegd worden met een subsidie vanuit de Vlaamse overheid.

Om de instrumenten te creëren werd in 2003 een ontwerp van decreet ruimtelijke economie opgesteld. Het decreet wil op twee vlakken werken: de beleidsmatige planning en een betere en duurzame ontwikkeling, uitgifte en beheer van bedrijventerreinen of economische locaties. Met de introductie van het begrip ‘economische locatie’ wil het decreet verder gaan dan de inrichting van bedrijventerreinen in de klassieke zin van het woord. Ook locaties in de buurt van stations, woonzones e.d. hebben nood aan een duurzame inrichting, vandaar dat ze ook onder het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet vallen.

Het ontwerp van decreet creëert verschillende planningsinstrumenten: de opmaak van een ruimtelijk economisch rapport, beleids- en actieplannen.

Voor wat de inrichting van de economische locaties betreft wordt een centrale plaats gegeven aan het overleg tussen de partijen betrokken bij de aanleg en inrichting van een economische locatie. Door in een overleg in een vroeg stadium mogelijke knelpunten te detecteren hoopt men de aanleg van een terrein te versnellen. Daarnaast wordt de opmaak van een ontwikkelingsplan verplicht gesteld. Dit ontwikkelingsplan valt uiteen in twee delen: in het inrichtingsplan wordt het inrichtingsconcept bekeken; het uitgifteplan bevat elementen die met een goed beheer te maken hebben.

De ontwikkelingsplannen zullen geëvalueerd worden na een periode van drie jaar. Er wordt in de mogelijkheid voorzien dat de ontwikkelaars aangemoedigd worden, b.v. onder de vorm van een kwaliteitslabel, voor de opmaak en opvolging van de ontwikkelingsplannen.

Het ontwerp van decreet zal ter goedkeuring worden voorgelegd. Om de uitvoering van het decreet mogelijk te maken moeten er eveneens een groot aantal uitvoeringsbesluiten opgesteld worden.

In afwachting van een dergelijk flankerend beleid inzake bedrijventerreinen heeft de Vlaamse regering recentelijk een nieuw subsidiebesluit aangenomen waarbij reeds een aantal kwaliteitsgaranties zoals het inrichtings-, het uitgifte- en het terreinbeheersplan worden geïntroduceerd. Aansluitend hierop zal bij middel van een uitvoerend ministerieel besluit de subsidieprocedure voor bedrijventerreinen en – gebouwen flink ingekort worden met vaste termijnen enerzijds en met een grote bevoegdheidsdelegatie voor de administratie anderzijds. Door middel van een regelmatige rapportage

zullen de minister en de inspectie van financiën voortdurend geïnformeerd worden over de getroffen beslissingen.

Deze werkwijze past in de beleidsoptie van de regering om de procedures te vereenvoudigen en aldus kostenbesparend te werken. Bovendien wordt aldus een actieve bijdrage geleverd tot een versnelde ontwikkeling van bedrijventerreinen.

3.1.3.7 *Herinrichtingsprojecten*

Ook bestaande ontwikkelde bedrijventerreinen worden geconfronteerd met problemen. Sommige terreinen zijn niet meer aangepast aan de hedendaagse economische noden, andere worden geconfronteerd met verval en leegstand die de gebruikswaarde van de terreinen danig naar beneden haalt.

De schaarse ruimte voor economische activiteiten dient echter zo optimaal mogelijk ingevuld te worden. Veroudering van bedrijventerreinen dient dan ook zoveel mogelijk tegen gegaan te worden. Een veroudering van een bedrijventerrein kan echter verschillende redenen hebben: het economische profiel is niet meer aangepast aan de huidige noden, de ontsluiting is slecht, de milieukwaliteit of de inrichting voldoen niet meer aan de huidige eisen van het bedrijfsleven of aan die van de overheid.

Om de fysieke inrichtingsmaatregelen voor verouderde bedrijventerreinen te ondersteunen, werd reeds een subsidiëringkader uitgewerkt binnen het besluit houdende subsidiëring van bedrijven, wetenschapsparken en bedrijfsgebouwen. Hiervoor worden de subsidiabele werken gevoelig opgetrokken.

De herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen is echter meer dan de aanleg van fysieke infrastructuur. Niet zelden komen ingewikkelde eigendomsstructuren, milieu- of saneringsproblemen, ruimtelijke herinrichting en onaangepaste ontsluiting samen in een dergelijk gebied. Meestal dienen aangepaste ruimtelijke bestemmingsplannen opgemaakt te worden of dient er voorafgaandelijk milieukundig onderzoek te gebeuren.

Probleemanalyse, het uitzetten van doelstellingen en strategieën, het samenbrengen van de betrokken besturen en/of private actoren, het opzetten van samenwerkingsverbanden en financiële constructies maken onvermijdelijk onderdeel voor het welslagen van een herstructureringsproces. Dit maakt deze processen complex en zeer tijdrovend. Ze dienen dan ook continu opgevolgd te worden.

Deze intensiviteit heeft tot gevolg dat het lokale besturen veelal ontbreekt aan voldoende capaciteit om processen van revitalisering in gang te zetten en blijvend op te volgen.

Het is dus aangewezen ook herstructureringsprocessen te ondersteunen inzake voorbereidende activiteiten en proceskosten. Hierbij denken we aan de kosten voor het opzetten van het ontwikkelingsproject, voor technische en organisatorische haalbaarheidsstudies en voor de projectmanager.

Om hieraan een helpende hand te bieden en een herinrichtingsbeleid op lokaal niveau te stimuleren, zal een subsidiëringsbesluit opgemaakt worden dat voorziet in een subsidiëring van het procesmanagement van herstructureringsprojecten.

3.1.3.8 *Urgentieprojecten*

De ruimte op bedrijventerreinen dient optimaal ingevuld te worden. Omdat er in Vlaanderen in de bestemmingsplannen nog bestemde maar niet gerealiseerde bedrijventerreinen terug te vinden zijn, werd samen met de Vlaamse minister

bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, de heer Van Mechelen, het urgentieproject "Omschakeling van bestemde naar bouwrijpe bedrijventerreinen" opgestart.

Het project wil een overzicht bieden van de bedrijventerreinen die in de bestemmingsplannen opgenomen zijn maar niet ontwikkeld werden en te weten komen waarom dit, ondanks de grote tekorten in alle provincies, niet gebeurde. Deze inventarisatie van knelpunten vormt het uitgangspunt voor het zoeken naar oplossingen.

Het is de bedoeling om met alle betrokken actoren na te gaan hoe de knelpunten in de realisatie van deze "knelpuntterreinen" opgelost kunnen worden en hoe de ontwikkeling van de terreinen versneld kan gebeuren.

Het project wordt getrokken door de administratie Economie en is geëvolueerd naar een samenwerking tussen de administratie Economie en de afdeling Ruimtelijke Planning van AROHM (op Vlaams niveau) en de GOM's en de provinciale afdelingen van AROHM (op provinciaal niveau).

Bij de inventarisatiefase werden 62 bestemde maar ongerealiseerde terreinen getraceerd. De problemen die de realisatie verhinderden waren zeer divers en zijn nauwelijks onder één noemer te brengen. Het kan gaan van een zware saneringsproblematiek, over het aanleggen van een goede ontsluiting tot moeilijkheden bij de onteigening. Voor bepaalde als bedrijventerrein bestemde zones is een ontwikkeling als bedrijventerreinen niet meer opportuun. Hier dient het gebied dan een nieuwe bestemming te krijgen, aangepast aan de mogelijkheden van het gebied.

De oorspronkelijk eenmalige inventaris van deze knelpuntterreinen werd intussen omgevormd tot een dynamische inventaris die jaarlijks wordt geactualiseerd en die de stand van zaken van de oplossingen van de knelpunten aangeeft.

Van de oorspronkelijke 62 knelpuntterreinen kreeg ruim één derde reeds een oplossing. Voor twee terreinen werd gekozen voor een herbestemming. Voor 21 bedrijventerreinen staan geen knelpunten de ontwikkeling meer in de weg. De realisatie van deze terreinen wordt momenteel voorbereid. Zij zullen pas uit de inventaris geschrapt worden als de bestemming effectief gerealiseerd is.

Voor nog één derde van de knelpuntterreinen zijn de te ondernemen stappen, om tot de oplossing van het probleem te komen, gekend. Het gaat in de regel om zware problemen met een oplossing die niet op korte termijn gerealiseerd kan worden, zoals een saneringsproject, de opmaak van een milieueffectenrapport of van een mobiliteitsstudie. De administratie Economie volgt het verloop van deze processen verder op.

Het overige derde van de terreinen blijft geconfronteerd met knelpunten in de ontwikkeling die niet door de Vlaamse overheid kunnen opgelost worden. De bevoegdheid om deze knelpunten op te lossen bevindt zich op gemeentelijk of provinciaal niveau. Hier heeft de administratie Economie wel overleg met de bevoegde overheden. Voor sommige terreinen dienen ook private eigenaars of ontwikkelaars een inspanning te doen om de ontwikkeling in gang te zetten of tot overeenstemming te komen over de juiste invulling van het terrein. De administratie Economie neemt acties om tot ontwikkeling aan te zetten.

3.1.3.9 *Brownfields*

Stuurgroep brownfields

Vanuit de stuurgroep Brownfields werden een aantal initiatieven aangebracht die moeten leiden tot een structurele aanpak van brownfieldontwikkeling. Er wordt gewerkt aan de oprichting van een financierings- en verzekeringsmechanisme voor brownfields met een economische nabestemming. Het mechanisme wil zich voornamelijk richten op brownfieldprojecten die om diverse redenen niet gerealiseerd

geraken. Meestal gaat het om projecten waarbij de drempel omwille van financiële of juridische onzekerheden te hoog is.

Op basis van een locatiescan werden acht terreinen geselecteerd die als proefproject voor de implementatie van het financierings- en verzekeringsmechanisme in aanmerking zullen komen. Deze pilootprojecten zullen als eerste kunnen genieten van financiële steun. Eenmaal het financieringsmechanisme op punt staat zullen ook andere projecten kunnen meedingen naar financiële ondersteuning.

Daarnaast werden voorstellen gelanceerd voor de oprichting van een “centrale sturingseenheid”. De taak van deze centrale sturingseenheid dient er in te bestaan het brownfieldbeleid in Vlaanderen door middel van concrete initiatieven te stimuleren en te sturen. Deze centrale sturingseenheid zal bestaan uit medewerkers uit de diverse administraties die betrokken kunnen zijn bij brownfieldontwikkeling.

Subsidiebesluit bedrijventerreinen en –gebouwen

Het vernieuwde subsidiebesluit voor de inrichting van bedrijventerreinen voorziet in een extra subsidie voor vervuilde bedrijventerreinen. Terreinen waarop voorafgaande sanerings- en/of opruimingswerken nodig waren kunnen op een subsidie van 40% van de kostprijs van de werken rekenen. Dit in tegenstelling tot terreinen waarvoor geen voorafgaande opruimings- en/of saneringswerken nodig waren, die op een subsidie van 20% kunnen rekenen. Er wordt eveneens een verhoogde subsidie voorzien voor moderniseringswerken op bestaande terreinen, zodat veroudering en eventuele verwaarlozing van het terrein kan worden tegengegaan.

3.1.3.10 Bedrijfsvriendelijke gemeente

Het project 'de bedrijfsvriendelijke gemeente' wil de problemen en misverstanden die er zijn tussen de ondernemerswereld en de gemeenten en andere overheden detecteren en oplossen en de communicatie tussen beiden bevorderen. De Kamers van Handel en Nijverheid voeren het project uit. Zij worden daarbij financieel en inhoudelijk ondersteund door de Vlaamse Overheid. Ook de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten wordt bij het project betrokken.

In 2003 is de voorbereidende fase van het project 'de bedrijfsvriendelijke gemeente' afgerond. In een tweede fase zullen de Kamers +/- 40.000 bedrijven in de 308 Vlaamse gemeenten bevragen. De verwerkte resultaten zullen onder meer ter beschikking worden gesteld van de gemeenten en de Vlaamse overheid zodat zij er bij het uitstippelen van hun beleid rekening mee kunnen houden. De Kamers kunnen dan op basis van de conclusies acties uitwerken ter bevordering van het ondernemersklimaat. In een derde fase kan aan de hand van een nieuwe bevraging nagegaan worden of de acties een impact hebben gehad op het bedrijfsvriendelijk klimaat van de gemeenten.

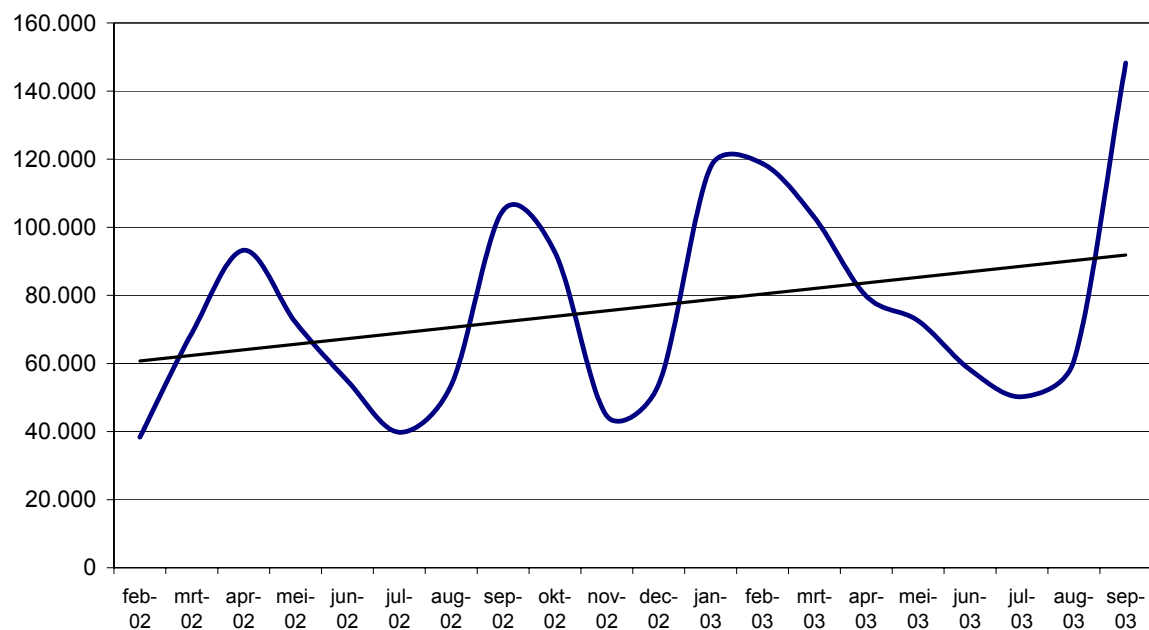
3.1.4 Arbeidskosten en menselijk kapitaal

Tot op heden bevinden de overheidsinstrumenten die de loonkosten aansturen op het federale vlak. Anderzijds kan de Vlaamse overheid wel – zij het indirect – een invloed uitoefenen op deze kosten, waarbij dan vooral de tussenkomsten op het vlak van opleiding van werknemers en ondernemers in aanmerking komen. Vanwege het beleidsdomein economie werd in dit kader nu bijna anderhalf jaar geleden de maatregel van de opleidingscheques voor ondernemingen gelanceerd, een maatregel die sinds kort wordt geflankeerd door opleidingscheques voor werknemers (zie beleidsbrief collega Landuyt).

De volgende tabel geeft een aantal kerncijfers terzake. Het aantal bestellingen is in vergelijking met het eerste werkingsjaar quasi verdubbeld, het aantal uitgegeven cheques nam met meer dan een derde toe. Puur lineair zou het aantal uitgegeven cheques dit jaar op jaarbasis de kaap van 1 miljoen stuks moeten overstijgen. Uit de historiek van de maatregel kan worden afgeleid dat het begin van het kalenderjaar en de nazomer piekperiodes zijn waarin veel opleiding wordt gepland en ingekocht.

Overzicht opleidingscheques 2003

	Aantal klanten	Aantal opleidings- verstrekkers	Aantal bestellingen	Aantal uitgegeven cheques	Aantal Teruggekomen cheques	Aantal Terugbetaalde cheques
2002	11.729	910	13.817	744.485	439.672	407.141
01/2003	1.360	26	2.149	117.745	55.426	79.951
02/2003	1.110	15	2.387	118.720	67.340	55.372
03/2003	842	39	2.030	102.885	82.010	85.996
04/2003	730	9	1.616	79.790	88.973	89.433
05/2003	747	32	1.670	72.541	79.446	80.591
06/2003	507	14	1.184	58.164	94.449	98.778
07/2003	426	26	908	50.259	69.233	67.950
08/2003	837	41	1.266	60.734	38.319	39.592
09/2003	2.336	25	4.497	169.130	55.791	53.698
10/2003	539	0	1.377	49.495	28.656	29.434
	21.163	1.137	32.901	1.623.948	1.099.315	1.087.936

Aantal uitgegeven opleidingscheques

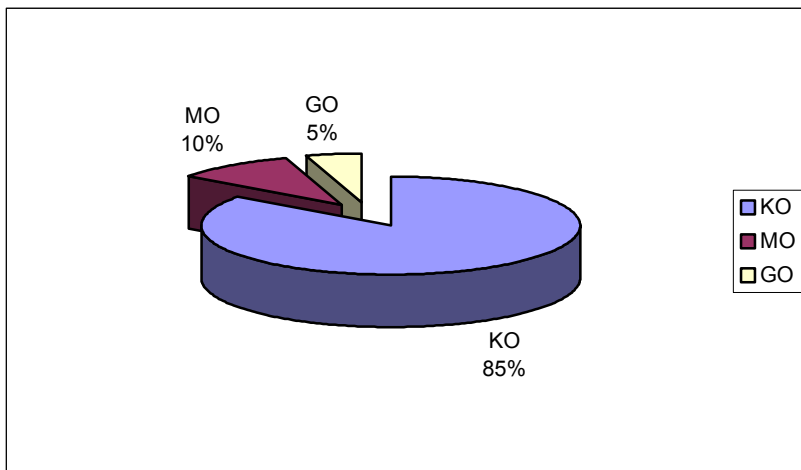
Vastgesteld wordt dat het aantal klanten in 2003 in vergelijking met 2002 nagenoeg stabiel blijft. Het aantal erkende opleidingsverstrekkers werd nog opgevoerd van 910 tot 1.137 eenheden zodat de aanbodzijde van de maatregel als rijp mag worden beschouwd. Van de 991, op 25 april 2003, erkende opleidingsverstrekkers kregen in totaal 233 "publieke" opleidingsverstrekkers en 32 sectorfondsen een "automatische" erkenning. 726 opleidingsverstrekkers ressorteren onder de noemer "privé". Onder hen 100 instituten die een geldige ISO certificatie konden voorleggen, 147 hadden een kwaliteitscertificaat Q*for en 96 konden zich beroepen op een EFQM label. 383 opleidingsverstrekkers maakten gebruik van de procedure, ontwikkeld door het Vlaamse gewest, om erkend te worden voor het systeem. Met andere woorden: 52,75% van de privé instituten kozen voor het kwaliteitslabel "Opleidingsverstrekker erkend door het Vlaamse gewest voor het systeem van de Vlaamse

opleidingscheques". Er was dus een duidelijke behoefte aan een door de overheid ontwikkelde certificatieprocedure.

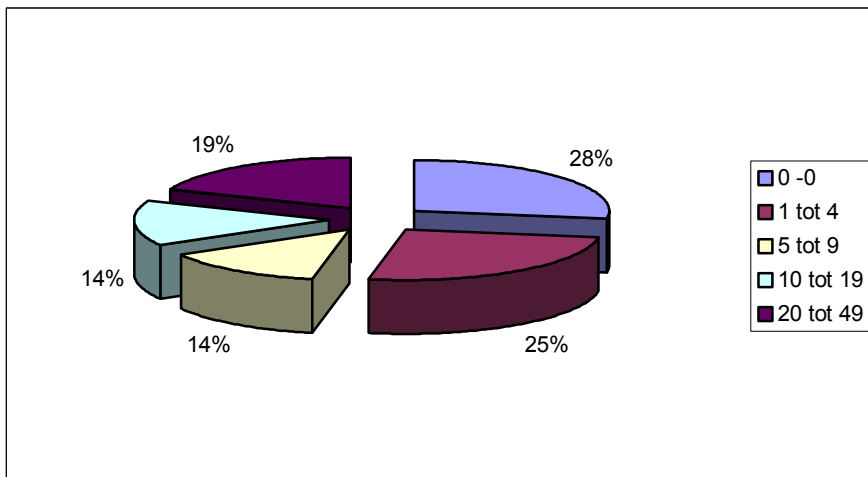
Kaderstuk: Aanzet van evaluatie

Uit een eerste primaire evaluatie van de maatregel, afgesloten op de cijfers beschikbaar op 20 april 2003, kan het volgende worden geconcludeerd.

In totaal 12.837 ondernemingen, ofwel 10.902 kleine, 1.344 middelgrote en 591 grote ondernemingen hebben opleidingscheques besteld. Deze cijfers tonen aan dat het dus vooral kleine bedrijven (minder dan 50 werknemers) zijn die vorming inkochten via het stelsel van de cheques. Zij maken maar liefst 84,9% uit van het totale aantal aanvragers. Omdat precies die doelgroep van kleine, en in mindere mate ook middelgrote ondernemingen te weinig in vorming investeren, kunnen we stellen dat de maatregel de doelgroep waarop ze zich richt, bereikt.

Indien we de groep van kleine ondernemingen verder opsplitsen dan zien we dat ook de groep van de zogenaamde micro-ondernemingen relatief goed van het instrument gebruik heeft gemaakt.

Uit de cijfers blijkt verder dat de categorieën overige zakelijke dienstverlening, de groot- en kleinhandel, reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen en de energie- en de bouwsector gretige afnemers waren.

Gemiddeld werden per bestelling 55 opleidingscheques aangekocht. Dit is iets meer dan $\frac{1}{4}$ van het totale toegestane maximum contingent. Kleine ondernemingen kochten per bestelling gemiddeld 46, middelgrote 91 en grote 138 cheques. Opvallend is ook dat de kleine en de middelgrote ondernemingen het toegestane contingent van 200 opleidingscheques per kalenderjaar niet volledig aankopen. Hieruit kunnen we afleiden dat het maximum contingent van 200 opleidingscheques niet

direct hoeft opgetrokken te worden voor de doelgroep van de kleine en middelgrote ondernemingen, daar ze ook totnogtoe geen gebruik maken van het toegestane maximum.

Wanneer we de dekkingsgraad in functie van de ondernemingsgrootte bekijken, komen we tot de volgende resultaten: 5,67% van de kleine ondernemingen, 41,06% van de middelgrote en 72,73% van de grote ondernemingen kochten cheques aan. Verhoudingsgewijs hebben er dus veel meer grote ondernemingen in Vlaanderen beroep gedaan op de opleidingscheques dan hun middelgrote of kleine collega's.

	# ondernemingen in Vlaanderen (exclusief eenmanszaken)	# ondernemingen die opleidingscheques kochten	Dekkingsgraad
KO	126.195	7.159	5,67 %
MO	3.256	1.337	41,06 %
GO	942	591	72,73 %
Totaal	130.393	9.087	6,96 %

Algemeen wordt aangenomen dat jonge bedrijven meer in opleiding investeren dan hun oudere soortgenoten. De statistieken bevestigen die tendens slechts gedeeltelijk: het grootste aantal klanten bij de kleine ondernemingen bevindt zich inderdaad in de jongste leeftijdscategorie, de groep tussen 0 en 5 jaar. De stelling dat hoe jonger een bedrijf is, hoe meer het in opleiding investeert gaat dus op voor de categorie van de KO's. Deze lijn wordt echter niet doorgetrokken naar de middelgrote en de grote ondernemingen. In de categorie MO's is het de leeftijdsgroep tussen 21 en 40 jaar die veruit het meeste klanten telt. Ook de groep tussen 11 en 15 jaar heeft de weg naar de maatregel gevonden. Het zijn ook deze twee leeftijdsgroepen die bij de grote ondernemingen respectievelijk het meest hebben gebruik gemaakt van de maatregel.

De meeste klanten zijn afkomstig uit de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen. De dekkingsgraad per provincie in functie van de ondernemingsgrootte geeft de volgende resultaten:

	KO	MO	GO	Totaal
Antwerpen	5,75	40,02	63,60	7,11
Limburg	5,18	39,80	63,96	6,41
Oost-Vlaanderen	5,13	37,62	48,96	6,17
Vlaams-Brabant	5,63	38,90	51,37	7,04
West-Vlaanderen	6,11	43,00	44,50	7,19

In het najaar van 2003 zal in het kader van het Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie een analyse gemaakt worden van de effectiviteit/efficiëntie van de opleidingscheques.

Met de uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord waar beslist werd dat het toepassingsgebied van de uitgewerkte regeling verruimd wordt tot de gehele privé sector, voor zover die niet vervat is in de regeling uitgewerkt in het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social profitsector 2000-2005 (VIA) of in het federaal akkoord met de social profit, zal de doelgroep in 2004 gemaximaliseerd worden.

eze excellentiepool te kunnen beginnen.

4 Een geconnecteerd Vlaanderen

4.1 *Institutioneel geconnecteerd Vlaanderen*

4.1.1 SERR-RESOC's

Bij het aantreden van de Vlaamse regering hebben de ministers van Economie en Werkgelegenheid ernaar gestreefd de verschillende subregionale structuren beter te stroomlijnen met de bedoeling de slagkracht en de dynamiek van de organisaties te versterken en tegelijk ook de democratische legitimiteit ervan te verhogen.

In het kader van het kerntakendebat werd in 2003 een bestuursakkoord afgesloten tussen de Vlaamse overheid, de provincies en de lokale besturen waarbij de bevoegdheid over sociaal-economische streekontwikkeling wordt overgeheveld naar de provincies en lokale besturen.

Als gevolg van dit bestuursakkoord en in overeenstemming met de ideeën omtrent beter bestuurlijk beleid worden de bestaande structuren, streekplatformen en STC's, gehergroepeerd tot maximum 15 Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden. Die Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden moeten een volwaardig secretariaat vormen ter ondersteuning van de werking van een of meer overlegfora in het werkingsgebied, RESOC('s), en een of meer adviesfora waarin enkel sociale partners zijn opgenomen, de SERR('s). RESOC en SERR vormen een spiegel van respectievelijk het VESOC en de SERV op Vlaams niveau.

Het is de bedoeling dat de eerste erkenningen van Regionale Samenwerkingsverbanden begin 2004 een feit zijn. Om dit hervormingsproces te faciliteren werd deze zomer aan de streekplatformen en STC's de mogelijkheid geboden extra initiatieven te nemen om de toekomstige structuur en werking op punt te stellen. Vanuit Economie en Werkgelegenheid wordt voorzien in een financiële ondersteuning van deze initiatieven. Het kan daarbij gaan om procesmatige ondersteuning, investeringen in netwerkinfrastructuur, voorbereidend onderzoek voor de invulling van een streekpact enz.

Deze hervorming van het streekontwikkelingsbeleid staat uiteraard niet los van de overige hervormingen in het kader van het beter bestuurlijk beleid. De RESOC's en SERR's dragen onder meer op basis van de analyses en het studiewerk uitgevoerd door de Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden bij tot de beleidsvoorbereiding op provinciaal/bovenlokaal niveau. De beleidsbepaling komt uiteraard toe aan de provincies en lokale besturen, terwijl voor de beleidsuitvoering de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen (POM's) in het leven worden geroepen.

Tot eind 2005 waarborgt de Vlaamse overheid de financiering van de Erkende Regionale Samenwerkingsverbanden. Vanaf 2006 dragen de lokale besturen en de provincies de financiële verantwoordelijkheid hierover. De Vlaamse overheid blijft evenwel financieel bijdragen via een recurrente overdracht van middelen voor sociaal-economische streekontwikkeling.

Intussen blijven de bestaande en geactualiseerde streekcharters het richtsnoer voor verscheidene streekontwikkelingsinitiatieven en voor de subsidiëring van hefboomprojecten in het kader van projectoproepen, zoals die in 2002 en ook in 2003 werden georganiseerd. Naar aanleiding van de voorbije projectoproepen konden 47 projecten worden gerealiseerd dankzij deze specifieke subsidieregeling. Voor dit jaar werden 34 projectvoorstellen ingediend.

In het vooruitzicht van de meer nadrukkelijke rol van de provincies inzake sociaal-economische streekontwikkeling heeft de administratie Economie ook nagegaan in hoeverre met de provinciale diensten kan worden samengewerkt voor de verwezenlijking van een aantal hefboomprojecten uit de streekcharters.

Mede vanuit het perspectief van een verduurzaming van onze economie is het voorbije jaar binnen het beleidsdomein Economie zowel beleidsmatig als projectmatig veel aandacht geschonken aan een duurzame (her)inrichting van bedrijventerreinen evenals aan het beheer van bedrijventerreinen. Ook in het kader van het streekontwikkelingsbeleid werd getracht deze gevoeligheid bij de betrokken partners op streekniveau aan te scherpen. De aandacht voor dit thema heeft intussen geleid tot verschillende projectvoorstellen ter reconversie van verouderde of verwaarloosde sites en tot een veralgemening van initiatieven met het oog op zorgvuldig ruimtegebruik als een van de belangrijke condities om het economisch weefsel binnen Vlaanderen te versterken.

4.1.2 Versterking economie op de PV

Recentelijk werd de permanente vertegenwoordiging bij de Europese Commissie versterkt met een vertegenwoordiger die specifiek de economische dossiers gaat opvolgen. In het licht van de creatie van het beleidsdomein EWT zal hij zich ook toeleggen op werkgelegenheidsdossiers met een Europese link. Op deze wijze moet ook pro-actiever kunnen worden opgetreden naar de regelgeving op Europees vlak.

4.2 *Fysieke connectie*

Vlaanderen wordt als een van de dichtstbevolkte regio's van de wereld en toegangspoort tot Europa voor heel wat logistieke stromen zowat dagdagelijks geconfronteerd met de problematiek van dichtslibbende wegen en daaraan gekoppeld fileleed. Naast de noodzakelijke infrastructuurwerken zijn ook andere piste nodig om Vlaanderen op dit vlak leefbaar te houden.

Een tweetal elementen worden hier naar voor geschoven als nieuw initiatief. Enerzijds de idee om het statuut van het telewerken te verbeteren, een element dat werd ingebracht in de werkgelegenheidsconferentie, anderzijds de idee om een vraaggestuurd systeem te ontwikkelen, analoog met dit van de opleidings-, en adviescheques maar ditmaal met als doelstelling het promoten van telewerken bij bedrijven.

In essentie komt de maatregel op het volgende neer: bedrijven kunnen een bepaald contingent aan vouchers/cheques aanvragen bij een internetportal die hen toegang geeft voor een aantal halve dagen vergaderruimte in een erkend bedrijfsgebouw. De erkenning is noodzakelijk om een zekere kwaliteitscontrole met betrekking tot het aanbod te garanderen. Deze maatregel wordt uitgewerkt door mijn diensten en zou nog kunnen worden opgestart begin 2004.

4.3 *Een virtueel geconnecteerd Vlaanderen*

4.3.1 Actie KMO-ICT

De eerste e-government toepassing op Vlaamse bodem werd een feit met de lancering van de economische subsidiemaatregel Opleidingscheques op 5 februari 2002. In 2003 werd met succes ook de maatregel van de adviescheques via het internet gelanceerd. In november is de lancering van de vernieuwde expansiesteun voor KMO's gepland, die eveneens via het internet zal lopen.

Het is duidelijk dat op termijn de ondernemer steeds meer een beroep zal doen op het internet als transactie- en communicatiemedium met de respectievelijke overheidsdiensten. Vooropgesteld wordt om met dit initiatief de economische actor, die nu nog geen gebruik maakt van de informatiesnelweg, te laten meestappen in het e-government verhaal.

Een tegemoetkoming in de internetkosten zal aangevuld worden met de reeds bestaande en te implementeren opleidings- en adviesgebonden projecten. Een synchronisatie met onder meer de opleidingscheques wordt dan ook nagestreefd.

4.3.2 E-governmentprojecten

Op 24 mei 2002 besliste de Vlaamse regering om Vlaanderen op de digitale landkaart te zetten door van start te gaan met de uitbouw van een geïntegreerd elektronisch overheidsloket, uitgebouwd aan de hand van thematische klantgerichte clusters. Het beleidsdomein Economie werd zo ondergebracht in de cluster « Bedrijven ». Elke cluster werd voor de uitdaging geplaatst zoveel mogelijk informatie elektronisch beschikbaar te stellen voor zijn doelgroep en daarnaast 3 interactieve en 1 transactionele applicatie ontwikkeld te hebben. Tal van verwezenlijkingen binnen het beleidsdomein Economie zullen er voor zorgen dat aan deze eisen ruimschoots voldaan worden. Maar de E-govhorizon stopt niet bij 2003.

4.3.2.1 Back office: Referentiedatabank – VKBO

Geïntegreerde databanken en referentiebestanden zijn een conditio sine qua non voor de uitbouw van een uniek elektronisch loket. Indien men wil realiseren dat een bedrijf slechts éénmalig gegevens moet toeleveren, moet men kunnen terugvallen op up-to-date databanken die met elkaar kunnen communiceren, zonder dat verdere tussenkomst van het bedrijf vereist is. Het ondernemingsnummer (de unieke identificatiesleutel per economische actor) maakt het mogelijk dat een bedrijf slechts één nummer moet invullen om zich te registreren, een subsidie aan te vragen, lopende dossiers op te volgen etc. Dit ondernemingsnummer is de standaard gehanteerd door de federale Kruispuntbank voor Ondernemingen (KBO).

Vanuit het departement EWBL werd in afwachting van de oplevering van de KBO reeds een geïntegreerd referentiebestand van economische actoren ter beschikking gesteld aan alle ambtenaren van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het unieke identificatienummer in hun bestanden kan geïntroduceerd worden, en nadien naadloos bij het KBO kan aangesloten worden.

Dit referentiebestand vervult een onontbeerlijke rol als back office voor het ontwikkelen van de transactionele on line informaticatoepassingen binnen het domein economisch ondersteuningsbeleid bijvoorbeeld voor de opleidingscheques.

In juni 2003 werd binnen de administratie een nieuwe stap gezet: een applicatie werd aangeboden die, via een datawarehouse structuur, bevraging en onderzoek van de gegevens van het referentiebestand mogelijk maakt, zodat snel en efficiënt correcte beleidsinformatie kan verkregen worden, van cruciaal belang indien het departement haar kerntaken, beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie terdege wil uitoefenen.

Tot op heden werd vanuit pragmatisch oogpunt en met een minimum aan middelen, gezorgd voor een operationeel platform, waar reeds tal van applicaties van mee genieten, en een grote hoeveelheid functionele know-how over de materie opgebouwd.

Het blijft echter zaak om het huidige platform uit te werken tot een voor Vlaanderen algemeen erkend knooppunt, met de daarbijhorende onderbouwde architecturale visie, die toelaat om de technologische en functionele vereisten aan Vlaamse kant op lange termijn te realiseren.

In de toekomst dienen de reeds aanzienlijke en zeer waardevolle inspanningen om het uniek nummer in alle bestanden van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in te voeren te worden verder

gezet. Het referentiebestand dient ter beschikking te worden gesteld aan de hele Vlaamse Overheid met inbegrip van de verzelfstandigde agentschappen (uitbouw van interfaces etc).

Wanneer de federale KBO zijn kinderziekten ontgroeit is zullen de Vlaamse toepassingen hierop kunnen aansluiten en kan een eigen Vlaamse Kruispuntbank voor Ondernemingen (VKBO) ontwikkeld worden, vertrekkend van de federale KBO maar verrijkt met informatie eigen aan de Vlaamse bevoegdheden. De grote uitdaging voor 2004 is de bestaande en nieuwe applicaties aan de richtlijnen en standaarden van het V-KBO- platform aan te passen. Het V-KBO zal tevens een belangrijke rol spelen in de verdere digitale ontsluiting van Vlaamse dossierinfo naar de klant toe bij de creatie van een centraal dossieroverzicht.

4.3.2.2 *Uniek loket : Virtueel ondernemersloket*

Een cruciale vooruitgang in de realisatie van een uniek elektronisch loket werd geboekt via de verdere uitbouw van het vernieuwde ondernemersloket.

Het project virtueel ondernemersloket kadert binnen verscheidene overkoepelende veranderingstrajecten binnen de Vlaamse Overheid: Beter Bestuurlijk Beleid, de oprichting van het Huis van de Vlaamse Economie, de oprichting van thematische clusters binnen E-government. De ondernemer wordt geconfronteerd met een grote verscheidenheid aan websites van de verschillende overheidsinstellingen die elk een deelaspect van de materie behandelen, waarbij van de (kandidaat)ondernemers m.a.w. verwacht wordt dat zij weten welke diensten door wie worden aangeboden.

De vernieuwde site www.ondernemen.vlaanderen.be zal op termijn de verschillende websites van de Vlaamse economische overheidsinstellingen integreren tot één uniek virtueel ondernemersloket. Daartoe werd reeds een samenwerking opgezet tussen het huidige beleidsdepartement EWBL, het VIZO, de GOM's en bepaalde diensten van Export Vlaanderen. Deze filosofie is analoog aan de creatie van de fysieke loketten in het Huis van de Vlaamse Economie, die zullen fungeren als uniek en eerste aanspreekpunt van de Vlaamse administratie in elke provincie, die informatie en dienstverlening uit verschillende beleidsdomeinen bundelt voor de doelgroep bedrijven.

Het ondernemersloket wordt geïntegreerd in de vernieuwde portal www.vlaanderen.be en heeft de ambitie uit te groeien tot het enige loket voor informatie en dienstverlening aan de (startende) ondernemer, zowel op het vlak van de economie, als voor personeel, milieu, vergunningen en steunmaatregelen, import en export, bedrijfslocaties, innovatie enzovoort.

Om de ondernemer beter van dienst te zijn, werd in een eerste fase reeds een integratie bewerkstelligd tussen de vroegere website www.ondernemen.vlaanderen.be en het KMO-loket van het VIZO. Door de samenwerking van de verschillende overheidsdiensten te bewerkstelligen, zal er op termijn 1 uniek Vlaams loket zijn voor ondernemingen. Door de inhoud te structureren volgens de opzet van de portaalsite en de contactmomenten van de levenslijn van een bedrijf, wordt de informatie op de leest van de ondernemer geschoeid en toegankelijk gemaakt op gebruiksvriendelijke wijze.

De voorlopig statische site zal in het voorjaar 2004 volledig omgebouwd worden tot een dynamisch beheerde site, via het content management systeem van de Vlaamse portal, zodat de leveranciers van informatie rechtstreeks op de site kunnen publiceren en zelf hun web documenten up-to-date kunnen houden. Er zullen een aantal interactieve modules gebruikt worden, zoals een contact formulier, veelgestelde vragen, adviesforum, agenda voor evenementen, nieuwsbrief. Bedoeling van dit alles is de actualiteitswaarde van de portaalsite zeer sterk te verhogen. Info moet 'dagvers' kunnen gereserveerd worden.

Verder worden afspraken gemaakt tussen het departement EWBL en de actoren binnen het Huis van de Vlaamse Economie. Deze actoren leveren de inhoud voor de site en werken samen rond het opstellen van een gebruikersgerichte navigatiestructuur, look and feel, promotie, elektronische nieuwsbrief, etc.

Vermeldenswaard is ook het feit dat het departement EWBL zijn medewerking toegezegd heeft aan het intergouvernementeel project Steunmaatregelen. Hierbij wordt beoogd één centraal overzicht van het integrale "Belgische" subsidieaanbod te presenteren aan de Belgische ondernemingen, ongeacht het bestuursniveau (federaal, Vlaams, Waals, Brussels...) van waaruit de subsidies worden

aangeboden. De nu reeds bestaande subsidiewegwijzer binnen Economie zal in deze structuur worden opgenomen en op die manier via het web ontsloten, zodat de ondernemer deze applicatie via de Vlaamse portaal en/of de ondernemerssite kan raadplegen.

Tot slot streeft het departement ernaar een internetapplicatie te bouwen voor het opzoeken van vrije percelen op bedrijventerreinen op basis van gegevens aangeleverd door de huidige GOM's.

5 Uitvoering van de Europese programma's

Sinds medio 2001 wordt uitvoering gegeven aan de doelstelling 2 – programma's (inclusief phasing out – programma's) welke door de Europese Commissie werden goedgekeurd voor de erkende Vlaamse regio's in het kader van de nieuwe programmaperiode 2000 – 2006 van de Europese Structuurfondsen.

De totale Europese steun voor deze programma's bedraagt ca. 195 miljoen euro. Voor de cofinanciering ervan dienen zowel het Vlaamse Gewest als de regionale en lokale besturen, en de privé-sector, hun verantwoordelijkheid te nemen. De praktische tenuitvoerlegging gebeurt op basis van een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse overheid en de provinciebesturen.

In 2004 zal kunnen worden overgegaan tot een eventuele bijsturing van de programma's, op basis van de resultaten van het onderzoek voor de toekenning van de prestatiereserve en van de resultaten van de tussentijdse evaluaties, verricht in 2003 door een onafhankelijke externe evaluator.

Een programma dat een toereikend prestatieniveau haalt - beoordeeld aan de hand van indicatoren op het vlak van doeltreffendheid, beheer en financiële uitvoering - komt in aanmerking voor middelen uit de prestatiereserve (7,8 miljoen euro voor Vlaanderen), in evenredigheid met het oorspronkelijke programmabudget. De Europese Commissie neemt hierover een beslissing vóór 31 maart 2004.

Daarnaast wordt in de tussentijdse evaluaties voornamelijk aandacht besteed aan de relevantie van de gekozen ontwikkelingsstrategie, de behaalde effectiviteit en efficiëntie (o.m. op het vlak van duurzame ontwikkeling, één van de horizontale beginselen bij de tenuitvoerlegging van maatregelen in het kader van de Structuurfondsen), de kwaliteit van de uitvoeringsstructuren en de toewijzing van de financiële middelen. Een eventuele bijsturing van de programma's dient door de Europese Commissie te worden goedgekeurd.

Dit geldt ook voor mogelijke aanpassingen van het URBAN II-programma (gericht op de sociaal-economische ontwikkeling van het erkende gebied Antwerpen – Zuid) en de grensoverschrijdende INTERREG III-programma's welke – overeenkomstig de Europese voorschriften – eveneens aan een tussentijdse evaluatie worden onderworpen.

Hierna volgt een overzicht van de stand van zaken per programma alsook een overzichtstabel (in miljoen euro) met de beschikbare en de definitief aan projecten toegewezen EFRO-middelen per programma.

Programma	Beschikbaar	Toegewezen	%
Limburg	82,07	39,37	48%
Antwerpen			
Kempen	25,11	15,37	61%
Antwerpen Noord-Oost	14,61	2,97	20%
Oost-Vlaanderen			
Gent	10,02	3,18	32%
Meetjesland	3,56	1,25	35%
West-Vlaanderen			
Kust	22,67	8,77	39%
Westhoek	7,86	6,24	79%
Urban II Antwerpen	7,06	0,97	14%

5.1 Limburg

Voor 2004 wordt ernaar gestreefd de budgetten voor elke maatregel gelijkmatig kwalitatief in te vullen, rekening houdend met de vooropgestelde indicatoren. Er is reeds 48% van het totale budget vastgelegd. De aandacht zal dan ook uitgaan naar de maatregelen die lager dan dit gemiddeld percentage zijn ingevuld.

Prioritaire aandacht gaat onder meer naar de invulling van de actie 'multimodaal knooppunt' bij de maatregel 'verbetering van de fysieke omgevingsfactoren' en binnen de maatregel 'milieu en natuur' naar de acties 'sanering terreinen' en een pilootproject met betrekking tot energievoorzieningen.

Voor Haspengouw blijft de maatregel 'economische diversificatie' een belangrijke uitdaging waarbij onder meer gezocht wordt naar acties rond nieuwe economische dragers en naar coöperatieven rond streekproducten.

In 2004 zal verder voor het eerst een jaarlijks rapport met effectmetingen van het programma in het kader van de duurzaamheidsbarometer worden neergelegd.

5.2 Kempen

In het phasing out-gebied worden de werkingsprojecten in 2004 op het vlak van technologie en innovatie, KMO-ondersteuning, milieu en toerisme voor de laatste maal met EFRO-middelen ondersteund. In de toekomst zullen ze autonoom moeten verder werken.

Alle grotere infrastructuurwerken in het phasing out-gebied zijn gekend en toegewezen. De uitvoering ervan gebeurt in de periode 2003-2004.

2004 zal een cruciaal jaar worden voor het doelstelling 2-gebied, aangezien de provincie Antwerpen belangrijke beslissingen zal moeten nemen omtrent de provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (PRUP's). Deze PRUP's zullen duidelijkheid scheppen in verband met de mogelijkheden voor bijkomende bedrijventerreinen in de regio. De infrastructuur ervan kan dan ondersteund worden met EFRO-middelen. Ook wat betreft het brownfieldproject voor de site Balmatt wordt duidelijkheid verwacht in 2004.

De belangrijkste nieuwe projecten voor 2004 situeren zich voornamelijk binnen de toeristische sector, meer bepaald de realisatie van een recreatief fietsroutenetwerk, de aanleg van een jachthaven in het waterrecreatiegebied Zilvermeer en de opwaardering van de passagiersboot Zander.

5.3 West-Vlaanderen

In 2004 wordt verdere invulling en uitvoering gegeven aan de programmeringsdocumenten die aan de basis liggen van het Doelstelling 2-programma voor het kustvisserijgebied en het 5b Phasing Out-gebied van de Westhoek en de Middenkust.

De belangrijkste prioriteit voor het kustvisserijgebied blijft de ontwikkeling en uitbouw van een kwalitatief en toegankelijk kusttoerisme. De zorg voor het behoud, herstel en/of de inrichting van duinen, strand en polders blijft voor het kustvisserijgebied een uitermate belangrijk aandachtspunt, vermits deze natuurlijke elementen het basiskapitaal van het kustvisserijgebied uitmaken en een basisvoorwaarde vormen om het toerisme te kunnen laten gedijen.

Ook de economische prioriteit krijgt verder aandacht. Te plaatsen accenten zijn de verbetering van de relaties tussen de havenpoorten en de KMO-sector, naast het opkrikken van het innovatiegehalte van en de milieuzorg binnen de bedrijven.

Gegeven de lange traditie van regionale steunprogramma's in de Westhoek is er een belangrijke dynamiek, visie en samenhang binnen het gebied gecreëerd. Innovatie en milieuzorg vormen belangrijke aandachtspunten in het programma. Ook de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van de leef-, woon- en werkomgeving als troef om economische bedrijvigheid en tewerkstelling aan te trekken,

komt aan bod. De context van het plattelandsgebied van de Westhoek stelt in dat opzicht zeer specifieke uitdagingen.

De phasing-out-context impliceert dat 2004 voor dit gebied een laatste zeer intensief jaar wordt van projectgoedkeuringen.

5.4 Antwerpen Noord-Oost

In 2004 wordt de bouw van het Permekecomplex afgerond. Het Bedrijven Informatiecentrum en het Participatie- en Informatiecentrum worden verder uitgebouwd.

Er wordt verder voorbereidend onderzoek gedaan naar de economische invulling van het Lobroekdok, en naar mogelijke synergieën met de slachthuissite. Er worden sportclusters ingebed in het landschapspark als hefboomen voor economische en sociale ontwikkeling. Ook de topsporthal en het stoombadencomplex worden opgestart. Hiervoor wordt een commerciële uitbating voorzien, wat eveneens een impuls moet geven op maatschappelijk en economisch vlak aan het projectgebied.

De projecten die de handelsfuncties in de winkelstraatslinger moeten ondersteunen komen intussen op kruissnelheid. Designcenter fase 2, dat het Designcenter bijkomend moet laten renderen, kan van start gaan. Ten slotte zullen er verschillende projecten ontwikkeld worden voor de Kanaalzone in Merksem.

5.5 Gent

Voor volgende jaar komt het accent te liggen op het hergebruik van industriële sites, het verbeteren van de woonomgeving en het versterken van het sociaal-cultureel weefsel via diverse stadsontwikkelingsprojecten, meer bepaald 'De Nieuwe Voorhaven', 'Zuurstof voor de Brugse Poort' en 'Bruggen naar Rabot'.

Intussen zijn projecten lopend op vlak van gevelrenovatie van handelspanen, rationeel energiegebruik en het KMO-plusplan. De ontwikkeling van buurtdiensten blijft een belangrijke prioriteit. Er wordt tevens gedacht aan de introductie van een 'handelspanenfonds' om een aantal verwaarloosde panden in strategisch gekozen winkelstraten op te kopen en te herontwikkelen tot een nieuwe handelsfunctie.

5.6 Meetjesland

In het uitdoavingsprogramma 5b zal in 2004 vooral aandacht worden besteed aan de kwaliteitsvolle invulling van het hergebruik van verlaten industriële sites en de verdere ontwikkeling van economische bedrijfsinfrastructuur.

5.7 Antwerpen Zuidrand

Voor 2004 is in het Urban II-programma Zuidrand voorzien, de economische ondersteuning en uitbouw van de winkelas in dit gebied, de uitbouw van duurzame bedrijventerreinen op het Petroleuminstellingen Zuid-gebied (PIZ) en de planning van mobiliteitsingrepen (de Krügerbrug maar ook ingrepen in functie van zachte mobiliteit voor de verbinding naar de Scheldeboord).

5.8 Innovatieve Acties

Ieder jaar kunnen de lidstaten inspelen op de mogelijkheid om, naast de reguliere middelen die zij van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) verkrijgen, extra subsidies te ontvangen in het kader van de zogenaamde 'Innovatieve Acties'. Eind 2002 keurde de Europese Commissie voor Vlaanderen het programma 'Duurzaam beheer en duurzame inrichting van bedrijventerreinen' goed.

Het Vlaamse programma werd geselecteerd uit de massa programmavoorstellen van andere Europese regio's.

Europa stelt voor het programma de maximale bijdrage van 3 miljoen euro ter beschikking. Vanuit de begroting Economie werd bovendien een Vlaamse cofinanciering ten bedrage van 2,1 miljoen euro voorzien. Projecten in heel Vlaanderen komen in aanmerking.

De doelstelling van het Vlaamse programma is enerzijds onderzoek en analyse inzake duurzame bedrijventerreinen en anderzijds het realiseren van proefprojecten ter ontwikkeling van duurzame bedrijventerreinen. De eerste voorbeeldprojecten in Vlaanderen kunnen dan inspirerend werken voor de toekomstige en gewenste evolutie op vlak van het beheer en de ontwikkeling van bedrijventerreinen.

Het programma voorziet tevens in de verspreiding van de geboekte resultaten en de valorisatie van de opgedane ervaring. De meest innovatieve projecten zullen geselecteerd worden en zullen voorbeeldprojecten zijn voor andere Europese regio's. Deze projecten kunnen later opgenomen worden in een Vlaams plan van aanpak voor duurzame bedrijventerreinen.

In 2003 werd de praktische tenuitvoerlegging van het programma georganiseerd volgens de Europese richtlijnen. Het Stuurcomité, bevoegd voor de algemene strategie van het programma en de goedkeuring van de projecten, werd opgericht. Om de objectieve beoordeling van de projectvoorstellen te kunnen garanderen, werden selectiecriteria opgesteld en goedgekeurd door het Stuurcomité. Er werden promotie- en publiciteitsacties uitgevoerd teneinde potentiële projectpromotoren te informeren inzake de mogelijkheden van dit nieuwe Europese programma. Momenteel zijn de eerste concrete projectvoorstellen ingediend bij de administratie Economie. Alle Europese en Vlaamse middelen zullen tegen eind 2004 toegewezen zijn aan de meest innovatieve projecten.

6 Oppervlakedelfstoffenbeleid

6.1 *Oppervlakedelfstoffendecreet en Grinddecreet*

Het beleid inzake het beheer van de oppervlakedelfstoffen heeft als doelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlakedelfstoffen.

Voor de delfstof grind werd het beleidskader decretaal onderbouwd in het begin van de jaren negentig (decreet van 14 juli 1993).

Voor de andere oppervlakedelfstoffen werd de juridische basis om de triptiek van economische, ecologische en sociale componenten met elkaar te verzoenen, vastgelegd in het oppervlakedelfstoffendecreet van 4 april 2003. Het decreet voorziet concreet in bepalingen die zullen toelaten de planning van de delfstofvoorziening te structureren, de afdwingbaarheid van een optimale ontginning binnen ontginningsgebieden mogelijk te maken, het gebruik van secundaire delfstoffen en alternatieve materialen te bevorderen, de milieuhygiënische kwaliteit van de delfstoffen te garanderen en de realisatie van de nabestemming, middels een opgelegde eindafwerking, te vergemakkelijken. De definitieve goedkeuring van het algemeen uitvoeringsbesluit bij het oppervlakedelfstoffendecreet wordt verwacht tegen begin 2004.

In het wijzigingsdecreet van 6 juli 2001 van het grinddecreet werden een aantal mogelijkheden geboden om de uitvoeringsbepalingen van het grinddecreet te optimaliseren zodat de ontgrinding op een meer economisch verantwoorde wijze kan gebeuren door ontgrinding en afwerking in één beweging te laten uitvoeren (werk-met-werk-principe). Op 27 september 2002 werd het uitvoeringsbesluit goedgekeurd ter invoering van een waarborgsysteem dat voldoende zekerheid biedt om het afwerken na ontgrinding door de houders van een productiequotum effectief te waarborgen. Dit waarborgsysteem is eenvormig voor alle houders van een productiequotum en beklemtoont het solidariteitsprincipe. De modaliteiten van de waarborgstelling werden daarom geregeld in een overeenkomst tussen het Herstructureringscomité, het Grindfonds, het Grindcomité en de Tijdelijke Handelsvennootschap Sectorfonds, ondertekend in februari 2003. In deze overeenkomst verbindt het Sectorfonds er zich toe de verplichting tot afwerking van de grindwinningsgebieden integraal over te nemen van het Herstructureringscomité. Het Sectorfonds heeft hiervoor een bankwaarborg ten voordele van het Grindfonds gesteld, terwijl het Grindfonds een uit de grindheffingen opgebouwde reserve voor afwerking ten bedrage van 34,079 miljoen euro getransfereerd heeft naar het Sectorfonds. Via het opleggen van een grindheffing op alle vormen van grindwinning zal er ook voor gezorgd worden dat er onderling geen ongeoorloofde concurrentie kan ontstaan op basis van ongelijke lasten.

In 2004 ligt de prioriteit op de uitvoering van het oppervlakedelfstoffendecreet via een uitvoeringsbesluit en de verdere finalisering van de oppervlakedelfstoffen-plannen.

Het uitvoeringsbesluit zal uitvoering geven aan volgende bepalingen:

procedure voor de opmaak van de oppervlakedelfstoffenplannen;
bepaling van de natuurlijke samenstelling van delfstoffen en het certificaat van herkomst;
afdwingen van een optimale ontginning via een ontginningsplan;
regelen van de financiële zekerheden voor de eindafwerking van de ontginningsgebieden;
inwerkingtreding van het oppervlakedelfstoffendecreet.

De opmaak van de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen zal volgens de in het uitvoeringsbesluit voorziene procedure verder uitgewerkt en gefinaliseerd worden.

Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan wordt bij prioriteit uitgewerkt en zal eind 2003 ter voorlopige vaststelling aan de Vlaamse regering voorgelegd worden. Dit plan zal zich, uitgaande van een duurzaam voorraadbeheer in het algemeen, eveneens buigen over de problematiek van de

bevoorrading van grove granulaten, mede gelet op het naderen van 31 december 2005, de datum waarop volgens het grinddecreet de grindwinningen moeten stoppen. Vanaf 2004 kan uitvoering gegeven worden aan het actieplan van het algemeen oppervlaktedelfstoffenplan.

6.2 Kennis van de Vlaamse ondergrond

Een betere kennis van de diepe ondergrond moet het mogelijk maken een overzicht te bekomen van de economisch valoriseerbare toepassingen. Door het steunen en opstarten van initiatieven zal een verdere kennisvergaring gegarandeerd worden.

Tevens zal nagegaan worden hoe en of de bestaande mijnbouwwetgeving daterend van 15 september 1919 best wordt geactualiseerd.

De toegankelijkheid van geologische gegevens blijft voor verschillende beleidsdomeinen van groot strategisch belang. De Databank Ondergrond Vlaanderen, die met dit doel opgericht werd zal verder aangevuld worden. Specifieke projecten zullen opgestart worden met als doel bijkomende informatie betreffende de Quartairgeologie evenals de diepe ondergrond van Vlaanderen in de databank te incorporeren. Nieuw vrijkomende data zullen tevens aan de databank toegevoegd worden.

7 Overzicht moties en resoluties parlementair jaar 2002-2003

Met redenen omklede motie van 30 juni 2003 van de heren Eddy Schuermans en Jan Laurys tot besluit van de op 26 juni 2003 door de heer Eddy Schuermans in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government, over de Vlaamse belangen en compensaties inzake de Airbusdossiers (Stuk 1775 (2002-2003)- Nr. 1).

In het licht van de vaststelling dat de problematiek wel degelijk een federale materie betreft waar het Vlaamse beleidsniveau niet onmiddellijk een impact op heeft, besliste de federale minister van begroting in functie van de federale verkiezingen om alle uitgaven onder voorwaarde van goedkeuring van de regering, waaronder ook de NRC-steun A380, te bevriezen (cf. ankerprincipe) en dit tot na de vorming van de nieuwe federale regering.

De controlecommissie verricht in deze aangelegenheid haar werk naar behoren wat ook blijkt uit de reacties van de industriële wereld. Vlaanderen zal niet aarzelen haar vetorecht te gebruiken mocht zich de noodzaak voordoen

Door het KB van 06/12/2001 werd een nieuwe regeling van kracht betreffende Overheidsopdrachten en eventueel daaraan verbonden nijverheidscompensaties. Economische returnregels bij militaire bestellingen en de regionale verdeelsleutel werden midden jaren tachtig door de Federale regering ingevoerd. Sinds de invoering van deze regelgeving zijn al voor meer dan 2 miljard euro werkelijk gefactureerde economische compensaties naar de Belgische economie teruggevloeid uit militaire bestellingen. Naast de tewerkstelling is het innovatie- en technologiehefboomeffect uit deze deelname aanzienlijk. Voor Vlaanderen wordt dit extra onderlijnd gezien $\pm 70\%$ van het Vlaamse aandeel van voorvermeld bedrag (± 604 miljoen euro) via indirecte en semi-directe return (dus geen industriële "defensie"bedrijvigheid), is gebeurd. Het nieuwe KB wijzigt het KB van 06/02/1997 m.b.t. gunning van Overheidsopdrachten en is bedoeld om misbruiken uit het verleden te voorkomen, waarbij soms defensieprogramma's werden aangekocht voornamelijk in functie van toegezegde nijverheidscompensaties en niet in functie van de operationele vereisten van Defensie. In het nieuwe KB bestaat nog steeds de mogelijkheid voor economische return doch dit moet "specifiek" voor elke nieuwe offertevraag door de Federale regering worden beslist. De evaluatie van het economische return luik gebeurt hierbij nu volledig los van de operationele evaluatie door Defensie en wordt slechts in aanmerking genomen voor de toekenning van de opdracht bij gelijkwaardige klassering van kandidaten na de defensieselectie.

In die zin valt het inderdaad te betreuren dat, sinds het van kracht worden van dit KB Defensie zich, gezien de negatieve ervaringen terzake uit het verleden, tegen het toepassen van de voorziene economische return clause verzet. Dit standpunt is moeilijk te begrijpen gezien de vastgelegde werkwijze in het KB juist dit probleem uit het verleden duidelijk voorkomt. Het nieuwe KB bevat nochtans voldoende mogelijkheden voor een "aanvaardbare" economische return bij Overheidsbestellingen, wel dient het in zijn volledigheid te worden toegepast. In die zin zijn zelfs de uitspraken van de heer Serge Kubla, Waalse minister van Economie, niet strijdig met het bestaande KB. Terugkeren naar de situatie voor het instellen van het KB is immers ook niet evident, gelet op de misbruiken die zich in het verleden hebben voorgedaan. Anderzijds valt er wel iets voor te zeggen om het terrein van het bewuste KB uit te breiden. Dit KB omvat immers slechts aankopen die rechtstreeks door de Belgische Regering worden onderhandeld. Met betrekking tot aankopen die aan een internationaal organisme, zoals bijvoorbeeld OCCAR, worden toevertrouwd voor de aankoop van het AIRBUS A400M transportvliegtuig, is hier niet in voorzien. Deze internationale aankoopprogramma's zullen blijvend in belang toenemen en zijn meestal het meest kapitaalsintensief. Deze visie kan vertolkt worden aan het federale regeringsniveau en zou ingebracht kunnen worden in de grote werkgelegenheidsconferentie die men plant dit najaar. Het gaat immers over heel wat jobs en deze jobs kan de Vlaamse economie vandaag de dag goed gebruiken.

Patricia CEYSENS

Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government